“शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार

सुन्दर मालिकबोता समृद्धि र रोजगारको आधार”

कनकासुन्दरी गाउँपालिका

वडा नं. २ को वडा विकास योजना

(प्रथम पन्चवर्षीय आवधिक विकास योजना)

आ.व. २०७८/७९ देखि २०८२ /८३ सम्म

तयार गर्ने:

कनकासुन्दरी गाउँपालिका

२ नं. वडा कार्यालय

जुम्ला जिल्ला, कर्णाली प्रदेश, नेपाल

२०७८

कनकासुन्दरी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
विराट, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

मितिः२०७८।०७।१७

शुभकामना

नेपाली भाषाको उत्पति स्थल कुमाउ गढवाल देखी दक्षिण तराई हुँदै उत्तरको तिव्वत खारी क्षेत्र सम्म फैलिएको प्राचिन विशाल खस साम्राज्यको राजधानी स्थल कनकासुन्दरी गाउँपालिका मनोरम प्राकृतिक छटाले भरीपूर्ण ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक सम्पदाले सम्पन्न हुँदाहुँदै पनि देशमा भएका विभिन्न परिवर्तनका क्रममा पनि यहाँको विकास निर्माणका साथै जनजीवनमा उल्लेखनिय परिवर्तन हुन नसकेको कुरा सर्वविदितै छ ।

यस क्षेत्रमा उत्पादन हुने फलफुल तथा कृषिजन्य बस्तुहरु र जडीवुटीका साथै अविरल बग्ने नदीहरुको सही उपयोग हुन नसकि यस क्षेत्रको विकास निर्माण कार्यले कोल्टे फेर्न सकेको छैन । नेपाल सरकारका तर्फवाट बृहत परियोजनाहरु समेत लागु हुन सकिरहेका छैनन् वा भनौं केन्द्र सरकारको प्रयाप्त ध्यान पुगेको देखिंदैन, तसर्थ सुखी नेपाली समृद नेपालको परिकल्पनालाई साकार पार्न अब सम्पूर्ण विकास साझेदारहरु विच हातेमालो गर्न जरुरी रहेको छ ।

धार्मिक, पुरातात्विक, सांस्कृतिक एवं प्राकृतिक सम्पदाले भरिपूर्ण कनकासुन्दरी गाउँपालिकाको एक अभिन्न अंगको रुपमा रहेको वडा नं. २ मालिकावोताको विकास योजना अन्तर्गत प्रथम पञ्च वर्षिय आवधिक विकास योजना आ.व.२०७८।०७९ प्रकाशन हुन लाग्दा हामीलाई खुशी लागेको छ ।

नेपालको प्रचलित कानुन अनुरुप वडा स्तरमा आमभेला बसी स्थानीय आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी वडाको आर्थिक, भौतिक, शैक्षिक लगायत समग्र पक्षको विकास प्रक्रियालाई व्यवस्थित प्रक्रियामा स्तरबृद्धि गरी वडालाई नमुना वडाको रुपमा रुपान्तरण गर्ने मैले विश्वास लिएको छु । यो पञ्च वर्षिय आवधिक विकास योजनाको कार्यान्वयन गर्न वडामा रहेका समाजसेवी, बुद्धिजीवि, भद्र भलाद्मी लगायत सम्पूर्ण समुदायको सहयोग रहने कुरामा म विश्वस्त छु ।

अन्त्यमा यो आवधिक विकास योजना निर्माण तथा प्रकाशन कार्यमा सहभागी सम्पूर्ण महानुभावहरु प्रति हार्दिक कृतज्ञ छु साथै यसको सफल कार्यान्वयनको अपेक्षा सहित सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्दछु।
नरविर रावत

अध्यक्ष
कनकासुन्दरी गाउँपालिका

कनकासुन्दरी गाउँपालिका
२ नं. वडा कार्यालय
मालिकाबोता, जुम्ला
कर्णाली प्रदेश,नेपाल

मिति: २०७८/०६/०८

<u>मन्तब्य</u>

जनता राज्यको अभिन्न अङ्ग हो . जनता बिना राज्यको अस्थितो रहन सक्दैन. राज्यले जनतालाई विकासको पहुचमा लैजानु उसको दायित्व हुन जानेकुरामा दुईमत हुन सक्दैन ।

सघिय शासन प्रणाली भएको हाम्रो मुलुकमा सबै भन्दा तल्लो निकाय स्थानिय सरकारको जगको रुपमा रहेको वडा विकास महत्वपूर्ण रुपमा जनतासंग सरोकार राख्ने हुदा यो आ. व. २०७८/०७९ आ .व २०८२/०८३ सम्मको पंच वर्षीय योजनातयार गरीयको हो ।

कनकासुन्दरी गाउपलिका वडा नं. २ मालिकाबोताको समग्र विकास गर्न GIZ को प्राविधिक सहयोगमा सात वटा टोल विकास समिति गठन गरी जनता स्तर बाट अपांग, महिला र वृद्‍ध बालबालिका र दलित सबै आम जन सहभागिताबाट आवश्यक योजना जस्तै आर्थिक, सामाजिक, पूर्वधार विकास, वन-वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन, संस्थागत विकास सुशासन र सेवा प्रवाह आदिको सुनिश्चिता लागि व्यापक छलफल वहसबाट सिर्जित योजनाहरुलाई पन्च वर्षीय योजना भित्र समावेश गरिएकोले भर पर्दो र उपयोगी यो पुस्तिकाको लेखनमा आवश्यक सहयोग गर्ने GIZ प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

त्यस्तै विभिन्न टोल विकासबाट प्रतिनिधित्व गर्ने टोल जन प्रतिनिधित्वहरुको राय सुझाप प्रति धन्यवाद दिदै यस पुस्तिकाले मालिकाबोताको समग्र विकासमा सार्थक बन्ने छ बन्ने छ भनी अपेक्षा राख्नुदछु ।

शेर वहादुर रावत
वडा अध्यक्ष
कानकासुन्दरी वडा न. २
मालिकाबोता जुम्ला

विषय सूची

भाग १ ..... १

योजना तर्जुमा खाका १

१.१ वडाको सोंच, लक्ष्य र रणनीति १

१.१.१ वडाको सोंच (दुरदृष्टि) १

१.१.२ लक्ष्य १

१.१.३ रणनीतिहरु २

भाग २ ..... ५

वडा विकास योजनाको परिचय र तयारी प्रक्रिया ५

२.१ वडा विकास योजनाको परिचय ५

२.२ वडा विकास योजनाको औचित्य ५

२.३ वडा विकास योजनाको उद्देश्य ६

२.४ वडा विकास योजना तर्जुमा प्रक्रिया ७

२.५ वडा विकास योजना तर्जुमाको सिमा १०

भाग ३ ..... १३

वडाको संक्षिप्त परिचय १३

३.१ परिचय १३

३.२ भोगोलिक तथा प्रशासनिक सिमाना १३

३.३ भू-उपयोगको अवस्था १३

३.३ पूर्वाधारहरु/संरचनाहरु १४

३.४ वडामा कार्यरत गैर सरकारी संघ-संस्थाहरु तथा समुदायमा आधारित संस्था/समुह/क्लबहरु १५

३.४.१ वडामा कार्यरत गैर सरकारी संघ-संस्थाहरु १५

३.४.२ वडामा कार्यरत समुदायमा आधारित संस्था/ समुह/ क्लबहरु १५

३.५ टोल अनुसार जातजातिगत घरधुरी १६

३.७ टोल अनुसार जातजातिगत जनसंख्या विवरण १६

३.८ समग्रमा घरधुरीको मुख्य सीप तथा पेशा १७

३.८.१ घरधुरीको मुख्य सीप सम्बन्धि विवरण १७

३.८.२ घरधुरीहरुको मुख्य पेशा सम्बन्धि विबरण २०

३.९ वडा कार्यालयको मानव संशाधनको अवस्था २१

३.१० वडाको समग्र विकास र सम्भावनाहरु २२

३.१० वडाको टोल सहितको गुगल नक्सा (ज्ञद्दनतङ्ग त्तकम) २४

भाग ४ .... २६

वडाको अवस्था विश्लेषण २६

४.१ क्षेत्रगत रुपमा वडाको अवस्था बिश्लेषण (समस्या तथा चुनौतीहरु र सबल पक्ष तथा अवसरहरु) २६

भाग ५ .... ३४

क्षेत्रगत योजनाहरु तथा कार्यक्रमहरु ३४

५.१ गाउँपालिकाबाट प्राप्त हुने वडाको बजेट सिलिंग ट्रेण्ड (रूचङ्गथघ) को अवस्था ३४

५.२ वडालाई प्राप्त बजेट सिलिंग भित्र र बाहिर रही आगामी आ. ब. हरुमा अनुसार संचालन गरिने क्षेत्रगत प्राथमिकिकरण गरिएका योजनाहरू तथा कार्यक्रमहरु ३५

भाग ६ .... ६०

वडा विकास योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकन ६०

६.१ वडा विकास योजनाको कार्यान्वयन ६०

६.२ कार्यान्वयन तालिका ६१

६.३ अनुगमन तथा मुल्यांकन ६१

६.५ श्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण ६३

६.६ श्रोत परिचालन रणनीति ६४

अनुसूचीहरू ६५

अनुसूची १: वडामा रहेका पुर्वाधारहरुको विवरण ६५

अनुसूची २: वडामा रहेका समुदाय स्तरका समुह तथा क्लबहरुको विवरण........................ ६६

अनुसूची ३: योजना प्राथमिकिकरणको आधारहरू तथा स्कोरिङ तथा आयोजनाको प्राथमिकताक्रम निर्धारण फाराम.. ६७

अनुसूची ४: टोल विकास संस्थाहरूको नामावली... ६९

अनुसूची ५: टोल स्तरीय भेलामा उपस्थित वडा प्रतिनिधिको नाम.................................. ६९

अनुसूची ६: टोलस्तरीय भेलामा उपस्थित सहभागीहरुको जातजातिगत विवरण.................. ७०

अनुसूची ७: वडास्तरको वडा विकास योजना तयारी कार्यशालामा उपस्थित सहभागीहरू (वा माइनुट बुकको संलग्न फोटोकपी)... ७१

अनुसूची ८: टोलहरुको सामाजिक नक्साहरु.. ७२

अनुसूची ९: टोलहरुको सामाजिक नक्साहरु.. ७३

अनुसूची १०: टोल विकास स्तरीय योजना तर्जुमा भेलाका केहि फोटोहरु ७४

अनुसूची ११: टोल विकास स्तरीय योजना तर्जुमा भेलाका केहि फोटोहरु ७५

अनुसूची १२: वडा विकास योजना तर्जुमा कार्यशालाका केहि फोटोहरु ७६

सन्दर्भहरु... ७७

तालिका सुची

तालिका १: वडाको भू-उपयोगको विवरण १३

तालिका २ पूर्वाधारको विवरण १४

तालिका ३ वडामा कार्यरत गैरसरकारी संघ-संस्थाहरु/कार्यक्रमहरुको विवरण १५

तालिका ४ समुदायमा आधारित संस्था/समुह/क्लबहरुको विवरण १५

तालिका ५ टोल अनुसार जातजातिगत घरधुरी विवरण १६

तालिका ६ टोल अनुसार जातजातिगत जनसंख्या विवरण १७

तालिका ७ टोलगत मुख्य सीपको विवरण १८

तालिका ८ घरधुरीहरुको मुख्य पेशाको विवरण २१

तालिका ९ वडा कार्यालयको जनशक्ति विवरण २१

तालिका १० क्षेत्रगत समस्या तथा चुनौतिहरू र सबल पक्ष तथा अवसरहरू २६

तालिका ११ विगत तिन वर्ष देखि गाउँपालिकाबाट वडालाई प्राप्त बजेट सिमाको अवस्था ३४

तालिका १२ आर्थिक वर्षहरू अनुसार संचालन गरिने क्षेत्रगत प्राथमिकिकरण गरिएका योजनाहरू/कार्यक्रमहरुको सुची ३६

तालिका १३ योजनाको कार्यान्वयन तालिका ढांचा ६१

तालिका १४ आ. व. अनुसार वार्षिक प्रक्षेपण ६३

संक्षिप्त शब्दवाली

आ.ब.	: आर्थिक बर्ष
लै.स.सा.स.	: लैंगिंक समानता सामाजिक समावेशीकरण
टो.वि.स.	: टोल विकास संस्था
मा.वि.	: माध्यमिक विद्यालय
खा.पा.	: खानेपानी
TLO	: Tole Lane Organization
TDP	: Tole Development Proposal
WDP	: Ward Development Plan
CBO	: Community Based Organization
GIS	: Geographic Information System
DAGs	: Disadvantage Groups
FCG	: Finnish Consulting Group

भाग १

योजना तर्जुमा खाका

(Planning Framework)

भाग १

योजना तर्जुमा खाका
(Planning Framework)

१.१ वडाको सोंच, लक्ष्य र रणनीति

१.१.१ वडाको सोंच (दुरदृष्टि)

कनकासुन्दरी गाउँपालिका वडा नं. २ को ५ बर्षे योजना निर्माण अन्तिम कार्यशाला, अन्य गोष्ठि, छलफल, टोल विकास संस्थाको योजना तर्जुमा भेलाबाट आएका सुझाव र गाउँपालिकाको आफनै परिकल्पना र बिगतका विकास योजनामा रहेका दृष्टिकोण, सोचहरूलाई पनि मध्य नजर गर्दै यस वडाले तय गरेको देहायको सोचलाई नै यस वडाको दीर्घकालिन सोचका रुपमा आत्मसाात गरिएको छ ।

"शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार
सुन्दर मालिबोता समृद्धि र रोजगारको आधार"

१.१.२ लक्ष्य

टोल विकास प्रस्तावना तयारीका लागी टोल स्तरमा भएका भेला, बार्षीक र ५ बर्षीय योजना निर्माणको क्रममा भएका विभिन्न छलफल तथा गोष्ठीहरुबाट आएका सुझाबहरु, बिगतमा गाउँ पालिकाको विकास लक्ष्य, निति तथा कार्यक्रमको आधारमा वडाको समष्टिगत विकासका लागि शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार विकासलाई समष्टिगतरुपमा अगाडी बढाउने आधार तयार गर्दै आम्दानी, रोजगारी, र जीवनस्तरमा दिगो रूपमा सुधार गर्ने मुल लक्ष्य लिइएको छ ।

साथै क्षेत्रगत लक्ष्यहरु देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

- गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य तथा खानेपानी सेवामा सबैको पहुच सुनिश्चित गर्दै न्यायोचित विकासको लागि पछाडी परेको बर्गलाई सशक्तीकरण गरी न्यायोचित विकास मार्फत समावेशी तथा समतामूलक समाज निर्माण गर्ने ।
- साना तर सबैलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने खालका गोरेटो बाटो, सडक, पुल, भवन, विद्युत, सञ्चारसहितको व्यवस्थित बस्ती विकास गर्ने आधार तयार गर्दै राजमार्ग र वडाको बिचमा रहेको दुरीलाई कम गर्ने, यातायात, आयात-निर्यातमा सहजता ल्याई जीवनयापनमा सुधार गर्ने ।
- वन तथा भुसंरक्षण, जलाधार संरक्षण, फोहर ब्यबस्थापन, विपद् तथा जलवायु परीवर्तन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी वातावरण मैत्री, उत्थानशील टोलहरू निर्माणको प्रकृयामा अगाडी बढाउने ।
- कृषि तथा पशुजन्य क्षेत्रलाई आधुनिकीकरण गर्दै उत्पादनमा बृदि, सिंचाई सेवाको विस्तार, साना साना घरेलु उधोग, पर्यटकीय पूर्वाधारको पहिचान तथा निर्माण एवं सहकारीमा सबैको पहुच बढाउदै वडाबासीको जिविकोपार्जनमा सहजता ल्याउने ।
- वडा, टोल विकास संरचना, समुह र मानव शंसाधनको उचित व्यवस्थापन गरी योजना ब्यबस्थापनका सबै चरणमा सबैको सहभागीतालाई सुनिस्चित गर्दै, वडा र टोल स्तरीय आबस्यक निती नियम बनाइ वडाको संरक्षण र सहयोग, टोलको नेतृत्वमा कार्यान्वयन र परीचालन गरी सुशासन कायम गर्ने ।

१.१.३ रणनीतिहरु

वडाले लिएको सबै लक्ष्यहरुलाई हासिल गर्न तपसिल बमोजिमको विषयगत रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ । गाउँपालिकाको आबधिक, वार्षिक योजनाले निदृस्ट गरेका रणनितीहरुलाई भने प्रमूख मार्गदर्शनको रूपमा लिइनेछ ।

क) आर्थिक विकासः

- उपलब्ध प्राकृतिक जडिबुटीको संरक्षण तथा उत्पादन बढाउने ।
- रोजगार हुने साना साना उद्धोग संचालन हुने खालका उत्पादनमा जोड दिने ।
- अर्गानिक कृषि उत्पादन बढाउनमा जोड दिने ।
- लक्षीत वर्गहरुका लागि सिप विकास तथा आयआर्जन, स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

ख) सामाजिक विकासः

- शिक्षाको गुणस्तरमा जोड दिने ।
- सबै विधालयमा विद्यार्थी अनुपातमा शिक्षक दरबन्दि व्यव्स्थापन, बालमैत्री शिक्षण सामाग्री र बाल,अपांग,लैंगीक मैत्री,भुकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गर्ने ।
- सुरक्षित खानेपानीमा जोड दिने
- स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरीने सेवा र गुणस्तरमा जोड दिने ।
- महिला प्रजनन् स्वास्थ्य, महिनावारी भएको बेला स्वास्थ्य सुरक्षा, सरसफाइ र पोषणका कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाउने ।
- पुर्ण सरसफाई अभियान संचालन गर्ने ।
- निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरुको मर्मत संभार तथा ब्यवस्थापन तथा सुधार र विस्तार गरि सुरक्षित खानेपानीको ब्यबस्था गर्ने ।
- बाल विबाह, छाउपडी, महिला हिंसा, छुवाछुत जस्ता सामाजिक कुरुतीहरुको अन्त्य गर्ने ।
- दिगो रोजगारमुलक कार्य बृदि गर्ने ।
- धार्मिक र सास्कृतिक संपदाको संरक्षणमा जोड दिने ।

ग) पूर्वाधार विकासः

- सबै बस्तिमा पुग्ने गोरेटो बाटोलाई सुधार गर्ने ।
- सिचाइका सम्भावित स्थानहरुमा सिचाइ कुलो निर्माणमा जोड दिने ।
- सिचाईको श्रोत कम भएका वा नभएका ठाउहरुमा नया प्रबिधीको सिचाईमा जोड दिई सम्भावित टोलहरूमा १२ महिना खेति गरी उत्पादकत्व बढाउने ।
- भौतिक संरचना निर्माण गर्दा विपद् जोखिम न्यूनीकरणका सवाललाई अनिवार्य समावेश गर्ने ।
- संचारको गुणस्तरमा जोड दिने ।

घ) वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनः

- प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षण र परिचालन गर्ने
- फोहरमैलाको उपयुक्त ब्यबस्थापन सहित बाताबरणीय सन्तुलन कायम गर्ने ।
- जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणमा जोड दिने

ङ) सुशासन, सस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाहः

- टोल विकास संस्थाहरूलाई वडा कार्यालयको सहयोगी संस्थाको रूपमा संस्थागत विकासगरी योजना ब्यबस्थापनका सबै चरणमा टोल विकास संस्थाको भूमिकालाई प्रभावकारी बनाउने ।
- वडामा क्रियाशील विद्यालय, स्वास्थ्य, समुह, संस्था, सहकारी, उपभोक्ता समितिहरूको संस्थागत विकास गर्दै उनीहरूको सेवा प्रवाहमा सुधार ल्याउने र समुदाय मैत्रि नीति निर्माणमा जोड दिने ।
- वडाको सहभागीता र समुदायको उपस्थितमा सहभागीतात्मक योजना तर्जुमा र प्राथमिकिकरण निर्धारण गरी अधिकारमा आधारित विकासलाई प्रर्बधन गर्ने र अनुगमन तथा मुल्यांकनमा समुदायलाई सहभागी गराउने ।
- शुशासनयुक्त दिगो तथा न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्ने

भाग २

वडा विकास योजनाको परिचय

र तयारी प्रक्रिया

(Introduction of Ward Development Plan

and Process)

भाग २

वडा विकास योजनाको परिचय र तयारी प्रक्रिया

(Introduction of Ward Development Plan and Process)

२.१ वडा विकास योजनाको परिचय

हाम्रो जस्तो श्रोत साधनको आभाव रहेको र विकासको आवश्यकता र चाहना अत्यधिक रहेको गाउँपालिका र त्यस अन्तर्गतका वडाहरुले सिमित श्रोत साधनलाई अधिकतम प्रतिफल प्राप्त हुने क्षेत्रमा लगानी गर्नुपर्ने आवश्यकता छ | वडाको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, मानवीय लगायत समग्र विकासको लागि उपलब्ध सीमित स्रोत साधनको उच्चतम र महत्व अनुरूपमा बाँडफाँड गरी अपेक्षित रूपमा प्रतिफल प्राप्त गर्न वडाले तर्जुमा र स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा लग्ने दस्ताबेज नै वडा विकास योजना (Ward Development Plan) हो । सरल रुपमा भन्दा वडाको समग्र विकासको मार्गचित्र नै वडा विकास योजना हो ।

यस वडा विकास योजनाले वडाको सबल पक्ष र कमजोर पक्षहरुको पहिचान गरी सहभागितामुलक तरिकाबाट टोल टोलमा तयार भएको टोल विकास प्रस्तावनाहरुलाई आधार बनाई वडास्तरमा आवश्यक वडास्तरका योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई समेत समाबेश गरेको छ | वडा समितिको नेतृत्व र सरोकारवालाहरुको अधिकतम सहभागितामा वडा कार्यालयले यो वडा विकास योजना तर्जुमा गरेको हो | यसले वडाको सोँच अनुसार वडाको समष्टीगत विकासका लागि लक्ष्य तथा उद्देश्यहरु निर्धारण गरी निश्चित अवधिभित्र सो हासिल गर्न उपयुक्त सिद्धान्त, नीति, रणनीति तथा प्राथमिकताहरु पहिचान गरि आगामी ५ बर्ष सम्मका लागि योजनाहरु तथा क्रियाकलापहरु कार्यान्वयनको लागि प्राथमिकता अनुसार राखेको छ | गाउँपालिकाको वार्षिक योजना र बजेट तयार गर्दा हरेक वर्ष वडाबाट पेश हुने प्रस्तावहरु नै वडा प्रस्तावहरु (Ward Proposals) हुन् भने वडा विकास योजना चाँहि बहुवर्षीय विकास योजना हो । यसै वडा विकास योजनाबाट नै आगामी आर्थिक वर्षहरूमा वडाले वडा प्रस्तावहरु बनाएर पठाउनेछ |

वडा विकास योजना तर्जुमा गर्दा निम्न मार्गदर्शक सिद्धान्तहरु अबलम्बन गरिएको छ:

- वडा विकास योजना एकिकृत, समग्र तथा गतिशील योजना हो ।
- वडा विकास योजना सहभागीतामूलक प्रक्रिया मार्फत तर्जुमा गरिन्छ ।
- वडा समतिको नेतृत्व र समुदायको व्यवस्थापनमा यसको निर्माण र कार्यान्वयन हुन्छ ।
- योजनाको तलबाट माथि जाने (Bottom Up) धारणाको प्रबर्धन गरिन्छ (तथ्याकं घरधुरीवाट लिने, टोल/बस्ति स्तरमा टोल विकास प्रस्तावना वनाउने, वडामा बिस्तृत र समग्र योजना तर्जुमा गर्ने प्रक्रिया) ।
- स्थानीय विकासमा सबै वर्ग, लिङ्ग, समुदाय, सीमान्तकृत र अल्पसंख्यकलाई लक्षित गरी बास्तविक माग र आवश्यकताको आधारमा योजना निर्माण र प्राथमिकिकरण गरिन्छ ।

२.२ वडा विकास योजनाको औचित्य

नेपालको संविधानको अनुसुचि ८ ले स्थानिय तहको अधिकारको सुचिमा स्थानिय स्तरका विकास योजना तथा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई नै प्रदान गरेको छ । त्यसै गरी स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले पनि गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले स्थानीयस्तरको विकासका लागि आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा आवधिक, वार्षिक, रणनीतिक क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको

छ । त्यस्तै परिच्छेद ३ दफा १२ को उपदफा २ ले पनि वडा समितिले वडाको विकासको लागी योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमनको ब्यबस्था गरेको छ । साथै वडाले यस्ता प्रकारका योजना बनाउँदा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानिय तहको नीति, लक्ष्य, उद्‍देश्य, समय सीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी निर्माण गर्ने ब्यबस्था गरेको छ ।

नेपालको संविधान २०७२ को धारा २९५ को उपधारा ३ बमोजिम नेपाल सरकारको मिति २०७३/११/२२ गतेको निर्णय अनुसार पुर्नसंरचना पश्चात हाल देशमा ७५३ वटा स्थानीय तह गठन भएका छन । स्थानीय सरकारहरू गठन गर्दा साविकका गाविस तथा नगरपालिकाहरूको भुगोललाई आधार मानिएको छ अर्थात पुराना गाविस तथा नगरपालिकाहरू समेटिएर हालको गाउँ पालिका तथा नगरपालिकाको क्षेत्रफल निर्माण गरिएको छ । सामान्यतयाः हालको अवस्थामा गाउँपालिका वा नगरपालिकाको वडाको क्षेत्रफल र जनसंख्या पुर्व गाविसकै हाराहारी रहेको पाइन्छ । अर्को तर्फ भर्खरै नेपाल सरकारले वडा र टोलको बिचमा रहेको दुरीलाइ कम गर्ने र विकास निर्माणको योजना तर्जुमा देखि कार्यान्वयनसम्म जनताको सहभागीतालाई सुनिश्चित गर्दै दिगो र गुणस्तरीय विकास गर्न सबै गाउँ, नगरपालिकाहरूले टोल विकास संस्था गठन गरी संस्थागत कार्यान्वयनमा जोड दिएको छ ।

टोल विकास संस्थाहरू वडाको सहयोगीको रूपमा वडाकै मातहतमा रहने भएकाले संस्थाले आफैले वार्षिक रूपमा टोल भेला गरी योजना निर्माण गर्ने र वडामा माग गर्ने परीपाटी बसाउन खोजेको अबस्था छ । यसरी बिभिन्न टोलबाट पेश भएका जनताले पहिचान गरेका र प्राथमिकता सहित प्रस्ताव गरेका योजनाहरूको बिश्लेषणको आधारमा वडाले आफ्नै विकास योजना निर्माण गरी अगाडि बढदा वडाको विकासलाई प्रकृयागत रूपमा अगाडि बढाई लक्षीत उपलब्धिहरू प्राप्त गर्न सहज हुने र वडाको विकास योजनावद्‍ध तरिकाले अगाडि बढने भएकाले वडा विकास योजनाको आवश्यकता देखिन्छ ।

२.३ वडा विकास योजनाको उद्‍देश्य

समुदायको भविष्य र विकास प्रतिको सोंच (दृष्टिकोण) एवं उक्त सोंचलाई साकार पार्न अल्पकालीन र दिर्घकालिन क्रियाकलापहरु सहभागीतामूलक तरीकाले तय गर्न वडा विकास योजना तर्जुमा गरिएको छ | यस वडा विकास योजनाले आगामी ५ बर्षे अवधिका लागि वडाले चाहेको लक्ष्यमा पुग्न र समावेशीमुलक विकासको गतिलाई अगाडि बढाई निश्चित गन्तव्यसम्म पुग्न सहयोग पुर्याउँछ । वडाको योजनाबद्‍ध विकासका लागि सबै सरोकारवालाहरूलाई एउटै बाटोमा हिडन मार्ग निर्देशित गर्ने र समयमा नै आशा अनुरुप सफलता हासिल गरी अधिकारमा आधारीत, समाबेशी, न्यायोचित विकास गर्ने यो ५ बर्षे विकास योजना तर्जुमाको मुख्य उद्‍देश्य रहेको छ ।

वडा विकास योजना तर्जुमाका उद्‍देश्यहरु निम्न अनुसार छन् :

- टोल विकास प्रस्तावनाको रुपमा टोलबाट माग भएका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई एकीकृत गर्ने,
- वडावासीको सहभागिताामा आफ्ना समस्या तथा आवश्यकताको आधारमा समग्र विकासका कृयाकलापहरु पहिचान गर्दै सबै वर्ग, लिङ्ग, समुदाय, सीमान्तकृत र अल्पसंख्यकलाई लक्षित गरी योजना सहभागितात्मक योजना निर्माण र प्राथमिकिकरण गर्ने,
- वडाको विकासको लागि ५ बर्षे सोच, लक्ष्य, रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण गर्ने र सो अनुरुप प्राथमिकताको आधारमा दीगो तथा व्यवस्थित विकासको लागि एकिकृत योजना तर्जुमा गर्ने,
- स्थानीय सरकारको योजना तर्जुमा प्रक्रिया मुताबिक वडाको बार्षिक योजना तर्जुमा गर्न सहयोग पुर्याउने, निर्माण भइसकेका आवधिक योजना कार्यन्वयनमा सहयोग पुर्याउने,
- वडाको योजनाबद्‍ध विकासका लागि साझेदार तथा सरोकारवालालाई एकथलोमा राखि विकासमा साझा उत्तरदायित्व सिर्जना गर्ने,

- वडामा विकास कार्यहरुका लागि प्राप्त साधन र श्रोतको अधिकतम परिचालन तथा उपयोग गर्ने र आबस्यक श्रोत र साधनहरुको पहिचान गरि थप स्रोत साधन जुटाउन सहयोग गर्ने,
- स्थानियस्तरमा योजना तर्जुमाको क्षमता अभिवृद्धि गराउने,
- टोल विकास संस्थाहरूको संस्थागत विकास गर्न तथा योजना तर्जुमा प्रकृयामा टोल विकास संस्थाहरूको सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने,

२.४ वडा विकास योजना तर्जुमा प्रक्रिया

स्थानीय शासन संचालन सम्बन्धी संघीय कानून, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ६ को दफा २४ को उपदफा १ अनुसार गाउँ/नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रको भित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, बार्षिक र विषय/क्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । यस प्रकार योजना बनाउँदा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा प्रक्रियासँग अनुकुल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशिकरण जस्ता अन्तर सम्बन्धित विषयहरूलाई ध्यान दिनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । यसका साथै गाउँ/नगरपालीका क्षेत्र भित्र हुने सम्पूर्ण विकासका गतिविधिको समन्वय, नियमन र नेतृत्व समेत स्थानीय तहको अधिकार तथा कर्तव्य रहेको देखिन्छ ।

त्यसैले यस कनकासुन्दरी गाउँपालिका वडा नं. २ को वडा विकास योजना निर्माण गर्दा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ६ को दफा २४ ले गरेको प्राबधान , स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ मा भएका प्राबधान र स्थानीय सरकारको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा हाते पुस्तिका २०७७ ले दिशा निर्देशीत गरे बमोजिम सहभागीतात्मक र तलबाट योजना निर्माण गर्ने कुरालाई अंगीकार गर्दै, मागको आधारमा योजना निर्माण कार्य गरीएको छ । यो योजना तयारी गर्ने कार्यमा GIZ को परामर्शदाता Finnish Consulting Group (FCG) ले आवश्यक प्राविधिक सहयोग प्रदान गरेको छ ।

यो वडा विकास योजना निर्माण तयारी प्रक्रियालाई तल चित्रमा देखाए अनुसार अगाडी बढाएको हो ।

चित्र नं.१ वडा विकास योजना तयारी प्रक्रिया

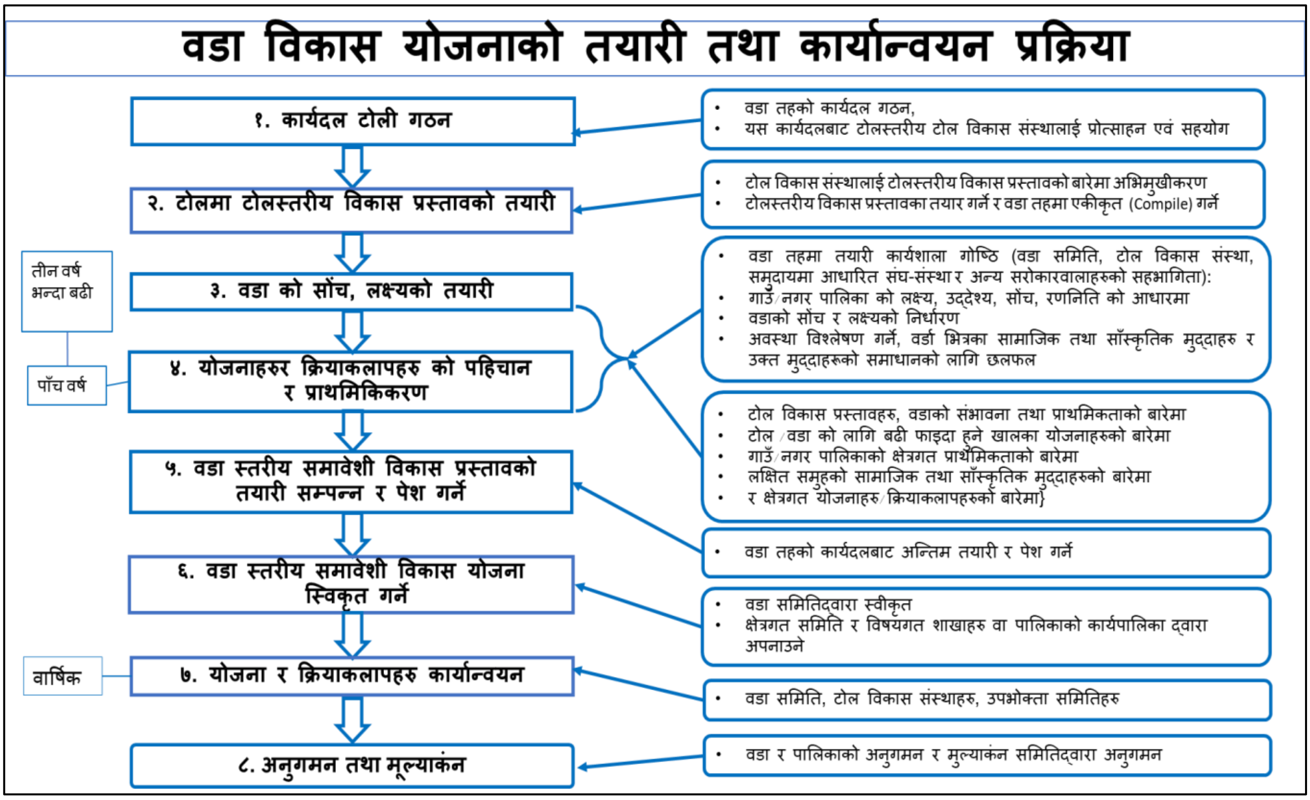

१. कार्यदल टोली गठन

वडा तहमा वडास्तरीय योजना बनाउनुको साथै टोल विकास संस्थालाई प्रोत्साहन एवं सहयोग गर्नका लागि एक कार्यदल टोली गठन गरियो वा वडा समितिले नै नेतृत्व गर्ने गरी योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई अगाडी बढाइयो |

कनकासुन्दरी गाउँपालिका वडा नं २ मा गठन र परीचालन भएका ७ वटा टोल विकास संस्थाका पदाधिकारीहरूलाई १ दिने ७ चरणको सहभागीतामूलक वार्षिक योजना निर्माण प्रकृया, टोल विकास प्रस्तावना तयारी, टोल विकास योजना निर्माण प्रकृया, सामाजिक नक्सांकन, सुचना संकलन फाराम बारेमा अभिमूखीकरण गरीयो । उक्त कार्यशाला मार्फत ७ चरण मध्ये तेश्रो चरणमा हुने टोल स्तरीय योजना तर्जुमा (टोल भेला) अथवा टोल विकास योजना निर्माण कार्यशाला संचालन गर्नको लागी कार्ययोजना निर्माण गरीयो । वडा तहमा वडास्तरीय योजना बनाउनुको साथै टोल विकास संस्थालाई प्रोत्साहन एवं सहयोग गर्नका लागि वडा समितिले नै नेतृत्व गर्ने गरी योजना तर्जुमा प्रक्रियालाई अगाडि बढाइयो ।

२. टोलमा टोलस्तरीय टोल विकास प्रस्तावना (Tole Development Proposal) को तयारी

- वडाले टोल विकास संस्थाहरुलाई "टोल विकास प्रस्तावना" तर्जुमाको बारेमा एक दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम तहमा आयोजना गरिएको थियो ।
- वडा समितिले वडामा रहेका सबै टोल विकास संस्थाहरुको सूची तयार गरियो ।
- वडा समितीले आफ्ना सदस्यहरुलाई विभिन्न टोलको "टोल विकास प्रस्तावना" तर्जुमा गर्न सहजीकरण गर्ने गरी जिम्मेवारी प्रदान गर्दै टोल स्तरीय योजना तर्जुमा भेलाको कार्यतालिका तयार गरियो ।
- वडा समितीले टोल विकास संस्थाहरुलाई भेला आयोजना गर्ने मिति र समयको बारेमा जानकारी दिएका थिए। सम्भव भएसम्म सबैलाई पायक पर्ने स्थानमा सम्पूर्ण घरधुरीहरुलाई बोलाउने गरी टोल भेला बोलाइएको थियो।
- वडा समितीले वडा भित्रका टोलहरुमा योजना तर्जुमाको लागि बैठक हुने मिति, समय र स्थानका बारेमा कम्तिमा तीन दिन अगावै सार्वजनिक सूचना तथा टोल विकास संस्थाहरु मार्फत सुचना जानकारी गराइएको थियो । टोल/वस्ती तहका योजना छनौट गर्दा **"कोहि पनि पछाडि नपरुन्"** को अवधारणा अनुसार सो वस्ती भित्रका सबै बर्ग र समुदाय (महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, मधेशी, थारु, मुस्लिम, उत्पीडित बर्ग, पिछडा बर्ग, अल्पसंख्यक, सिमान्तकृत, युवा, वालवालिका, जेष्ठ नागरिक, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएको बर्ग आदि) को प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरिएको थियो ।
- टोल र बस्तीमा हुने योजना तर्जुमा प्रकृयामा टोल विकास सस्थाको सहजीकरण र संयोजनमा टोल र बस्ती भित्रका क्रियाशील सामुदायिक संस्थाहरु (आमा समुह, बाल क्लव र सञ्जाल, युवा क्लव, विभिन्न सरकारी कार्यालयबाट गठन भएका समूहहरु) लाई पनि सहभागी गराईएको थियो ।
- वैठकको कार्यतालिका अनुसार टोल र बस्तीस्तरमा आयोजना, योजना छनौट बैठकको छलफलमा आएका विषयवस्तु टिपोट गर्ने कर्मचारी वा कर्मचारी उपलब्ध नभएमा बाह्य सहजकर्ताको समेत ब्यवस्था गरिएको थियो ।

माथि उल्लेख भए बमोजिमका सरोकारवालाहरुको आधिकारीक सहभागिता हुने गरी वडा सदस्यको नेतृत्व र टोल विकास संस्थाको संयोजनमा निर्धारित समय, मिति र स्थानमा उपस्थित भै योजना छनौटको सम्बन्धमा अन्तरक्रिया, छलफल गरिएको थियो । टोलस्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला (टोल भेला) सम्बन्धित ७ वटै टोलमा आयोजना गरी सामाजिक नंक्साकन गरी टोलको बस्तुगत बिवरण संकलन र प्रमाणीकरण गरीयो । उक्त भेलाबाट विकासका बिषयगत, क्षेत्रगत रूपमा टोलमा विकासका सम्भावना, अवसर, समस्या र समस्या समाधानका उपायहरू बारे सहभागीतात्मक तरीकाले छलफल गरीयो ।

यसरी सामुहिक निर्णयबाट पहिचान तथा प्राथमिकता भएका कार्यक्रम तथा योजनाहरुको विवरण राखी टोल विकास प्रस्तावना पुस्तिका तयार गरियो । टोल विकास प्रस्तावनाको तथ्याङ्कहरु सबैले पहुँच गर्न सकिने, क्लाउड (Cloud) मा आधारित सोल्स्टीस् (Solstice) को प्रयोगद्वारा तथ्याङ्क एवं जानकारीहरुलाई चित्रांकन सहित अभिलेख गरिएको थियो । टोल विकास प्रस्तावना तयारीको कार्यशालाको समयमा मोबाइल फोन सेटमा सोलिस्टिक (Solstice) को प्रयोगद्वारा संकलन गरिएको टोलको बिद्दमान स्थानको GPS तथ्यांकको आधारमा सम्पूर्ण टोलहरु सहितको वडाको गुगल नक्सा (Google Map) तयार गरि यस पुस्तिकामा राखिएको छ ।

३. वडाको सोंच (Vision), लक्ष्य (Goal) को तयार गर्ने

टोल स्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशालाबाट प्राप्त बस्तुगत सुचना र योजनाको क्षेत्रगत, टोलगत, प्राथमिकतागत र संयुक्त खालका क्रियाकलापहरूको सुचि माथि वडा स्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला मिति २०७८/०६/५ र ६ गते आयोजना गरी छलफल गरीयो ।

टोलको सम्भावना, अवसर र अन्य प्राथमिकता, उपलब्ध स्रोत साधन, ऐतिहासिक महत्व, सामारीक अवस्थिती जस्ता कुराहरूलाई ध्यान दिदै छलफलको माध्यमबाट वडाको नारा, सोंच दुरदृष्टि, लक्ष्य निर्धारण र उक्त लक्ष्य प्राप्तिको लागि आबश्यक रणनीतिहरू तय गर्दा:

- गाउँपालिकाको विद्यमान सोंच र लक्ष्यको आधारमा वडाको लक्ष्य र सोंच तय गर्ने ।
- वडाको सबल पक्ष तथा कमजोर पक्षहरुको विश्लेषण गर्ने ।
- वडा भित्रका सामाजिक, साँस्कृतिक मुद्दाहरुमा समाधानको लागि छलफल पनि गर्ने
- टोलको सम्भावना, अवसर र अन्य प्राथमिकता, उपलब्ध स्रोत साधन, ऐतिहासिक महत्व, सामारीक अवस्थिती जस्ता कुराहरूलाई ध्यान दिने

४. योजनाहरू र क्रियाकलापहरूको पहिचान र प्राथमिकिकरण

- वडा स्तरको कार्यशालामा टोल प्रस्तावमा प्राथमिकिकरणका योजनाहरु र क्रियाकलापहरुलाई विषयगत रुपमा छुट्टयाउने कार्य गर्ने ।
- टोल विकास प्रस्तावहरु, वडाको संभावना तथा प्राथमिकताको बारेमा टोल र वडा स्तरक योजनाहरुको बारेमा छलफल गर्ने ।
- वडास्तरका योजनाहरु र क्रियाकलापहरुको पहिचान गर्ने ।
- गाउँपालिकाको क्षेत्रगत प्राथमिकताको बारेमा छलफल गर्ने ।
- लक्षित समुहको सामाजिक तथा साँस्कृतिक मुद्दाहरुको बारेमा छलफल गर्ने ।
- क्षेत्रगत योजनाहरु र क्रियाकलापहरुको बारेमा छलफल गर्ने ।

५. वडास्तरीय विकास योजनाको तयारी सम्पन्न र पेश गर्ने

- प्राथमिकिकरणका योजनाहरु र क्रियाकलापहरुलाई हरेक आर्थिक वर्षमा संचालन हुने अनुसार सुचीकृत गर्ने ।
- गाउँपालिकास्तरका योजनाहरु र क्रियाकलापहरुको छुटै एउटा सुची तयार गर्ने (वडाबाट कार्यान्वयन गर्न नसकिने),

- पिछडिएका वर्ग, महिला, अपागं, दलित वा सिमान्तकृत समूहहरू (DAGs) को मुद्दाहरुलाई समावेश गर्ने ।
- विषय क्षेत्रगत योजना दस्तावेज तयार गर्ने ।
- वडा तहमा कार्यदलबाट वडा विकास योजना तयारी र पेश गर्ने ।

६. वडास्तरीय विकास योजना स्वीकृत गर्ने

- वडा स्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशालामा कार्यदलबाट तयार भएको निर्माण भएको अन्तिम मस्यौदालाई वडा समितिको बैठकमा पेश गरी योजना कार्यान्वयनको लागी स्वीकृती गरीयो ।
- क्षेत्रगत समिति र विषयगत शाखाहरु वा कनका सुन्दरी गाउँ कार्यपालिकाले योजनाको रूपमा अपनत्व लिएको थियो ।

७. योजना र क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन

- वडा विकास योजना तथा कृयाकलापहरू प्रत्येक बर्ष स्थानीय तहहरूको हुने वार्षिक योजना तर्जुमा प्रकृयामा समाहित गर्दै कार्यान्वयन गरीनेछ ।
- प्रदेश, संघिय सरकारबाट हुने विकास निर्माणका कार्यक्रम, बिभिन्न अन्य गैह्र-सरकारी संस्थाबाट हुने का
- र्यक्रममा पनि यो योजनालाई कार्यान्वयनमा अगाडि बढाइने छ ।वडा समिति, टोल विकास संस्थाहरु (त्ीइक), उपभोक्ता समितिहरुद्धारा योजनाहरु कार्यान्वयन हुनेछ ।

८. अनुगमन तथा मूल्यांकन

- वडा विकास योजनाको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नको लागी सबै पक्षहरूबाट निरन्तर अनुगमन र मूल्यांकन गर्ने कार्यलाई सुनिश्चित गर्न टोल, वडा र पालिका तहमा गठित योजना अनुगमन तथा मुल्यांकन समितिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ
- समितिले अनुगमनका सुचकहरु निर्धारण गरी अनुगमन तथा मूल्यांकन गरी सल्लाह प्रदान गरिनेछ ।
- टोल विकास संस्थाहरुबाट पनि समुदाय स्तरमा योजनाहरुको अनुगमनमा सहभागी हुनेछ ।

२.५ वडा विकास योजना तर्जुमाको सिमा

वडा विकास योजनाका सीमाहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्ः

- यस वडा विकास योजनाको प्रस्तावित योजनाहरुको बजेटहरु अनुमानित रुपमा राखिएको छ ।
- वडा विकास योजना कार्यन्वयनमा बजेट अपर्याप्त रहेको छ ।
- वडामा भएका सबै टोल/बस्तीबाट प्राप्त टोल विकास प्रस्तावनाहरुबाट उपलब्ध भएसम्मका क्षेत्रगत योजनाहरु समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।
- वडामा भएका सबै टोल/बस्तीबाट प्राप्त टोल विकास प्रस्तावनाहरु बाहेक छुटेका वडा स्तरका पनि उपलब्ध भएसम्मका क्षेत्रगत योजनाहरु अनुसार समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।
- यस वडाको वडा विकास योजना पुस्तिकामा समावेश गरिएका तथ्याङ्कहरु मूलतः टोल विकास प्रस्तावनामा आधारित छन् ।
- टोल विकास प्रस्तावना तयारी छलफल तथा लेखन कार्य १ दिनको टोल स्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशालामा सम्पन्न भएको थियो ।

- कोभिड-१९ को महामारी बावजुद पनि निषेधाज्ञा मापदण्डहरु पालना गर्दै तथ्याङ्कहरु संकलन तथा फिल्ड स्तरका भेलाहरु सम्पन्न भए पनि वडा स्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला र विकास योजना कार्यान्वयन समयमै हुन सकेको थिएन ।
- कतिपय टोलवाट आएका योजनाहरु यस वडा विकास योजनामा जस्ताको तस्तै राखिएको हुँदा वार्षिक योजना बनाउने क्रममा आपसी सहमतिवाट एकिकृत गरी एक भन्दा वढि टोललाई फाईदा पुग्ने गरी संचालन गर्न सकिनेछ ।
- योजना तथा कृयाकलापहरुको प्रकृति, वजेटको अवस्था हेरी कतिपय योजनाको वजेट एक आ.व.मा प्रस्तावित गरिएको भए पनि क्रमागत रुपमा वहुवर्षिय हुने गरी संचालन गर्न सकिने छ ।

भाग ३

वडाको संक्षिप्त परिचय

(Short Introduction of Ward)

भाग ३

वडाको संक्षिप्त परिचय

(Short Introduction of Ward)

३.१ परिचय

जुम्ला जिल्लामा रहेको कनकासुन्दरी गाउँपालिका साविकका बुम्र माडी चौर, मालिकाबोता कनकासुन्दरी विराट र पाण्डवगुफा गा.वि.स.हरू मिलेर बनेको छ । कनकासुन्दरी गाउँपालिकामा ८ वडाहरु छन् । यी मध्ये वडा नं. २ साबिकको मालिकाबोता गा.वि.स. मिलेर बनेको छ । वडा नं. २ मा टोल विकास प्रस्तावना अनुसार ३२४ घरधुरीहरु छन् । यस वडामा ग्वातिखोला तथा रुगापानी, ठाँट, कुलदेव, तीनतल्ला, केशरीपाल, नारायण र लाह लिपू गरि जम्मा ७ वटा टोलहरु बनेका छन् ।

३.२ भोगोलिक तथा प्रशासनिक सिमाना

यो वडा न. २, कनकासुन्दरी गाउँपालिकाको उत्तरी भेगमा पर्दछ । यो वडा समुन्द्री सतह देखि २४०० देखि २५०० मिटर सम्मको उचाईमा रहेको छ । वडाको पूर्वमा वडा न. १ (बुम्रमाडी चौर), पश्चिममा कनकासुन्दरी गाउँपालिकाको वडा नं. ३, उत्तरमा रारा छायाँनाथ नगरपालिका (मुगु), दक्षिणमा कनकासुन्दरी गाउँपालिकाको वडा नं. ४ (हार्ट सिंजा) सँग जोडिएको छ ।

३.३ भू-उपयोगको अवस्था

मिश्रीत हावापानी भएको यस वडामा भिरालो र खेतीयोग्य जमिन दुवै प्रकारको रहेको छ भने धैरै जसो भु-भाग जंगलले ओगटेको छ । तल माथि वस्ती र प्राय विच भागमा मोटर बाटो र वन जंगलले ढाकेको यस वडामा भौगोलिक विविधता पाईन्छ । यहाँको समुदायको मुख्य बाली को रुपमा गहुँ, जौ, फापर, आलु, सिमि, मकै आदि पर्दछन् । हरेक वर्ष -वर्षमा वडा क्षेत्र हिउँले ढाकिएको हुन्छ । यस वडाको भू-उपयोगको बिस्तृत विवरण तल तालिका मा देखाइएको छ ।

तालिका १: वडाको भू -उपयोगको विवरण

क्र.स.	भू-उपयोगको नाम	क्षेत्रफल	कैफियत
१	कृषि कार्यको लागि उपयोग भएको कुल जमिन	१४७५०.५६ रोपनी	
२	सामुदायिक वनले ओगटेको क्षेत्र	६७२.६७ हेक्टर	
३	नगदे बाली	१४७.५१ रोपनी	
४	तरकारी	२९५.०१ रोपनी	
५	फलफुल	४४२.५२ रोपनी	

क्र.स.	भू-उपयोगको नाम	क्षेत्रफल	कैफियत
६	अन्नबाली	११८००.४५ रोपनी	
७	दलहन बाली	७३७.५२८ रोपनी	
८	रोत चरण क्षेत्र		स्थानको नाम ढुनेला

(स्रोत: गाउँ वस्तुगत विवरण,२०७५)

३.३ पूर्वाधारहरु/संरचनाहरु

यस वडाको कार्यालय आफ्नै भवनमा रहेको छ । यस वडामा भएका सेवामुलक कार्यालयहरु स्वास्थ्य चौकी १ वटा, पशु सेवा कार्यालय १ वटा र नेपाल टेलिकम १ वटा छन् । यस बाहेकका बिभिन्न पुर्वाधारहरु निम्न तालिकाले देखाउंदछ । र यसको विस्तृत विवरण अनुसूची मा दिइएको छ ।

तालिका २ पूर्वाधारको विवरण

क्र.स.	पूर्वाधारको प्रकार	इकाई/सख्या
१	विद्यालय	४ वटा
२	मन्दिर	१५ वटा
३	टेलीकम भवन	१ वटा
४	पशु सेवा भवन	१ वटा
५	धरमशाला	३ वटा
६	पुल	२ वटा
७	उर्जा	२ वटा
८	स्वास्थ चौकी	१ वटा
९	पानी घट्ट	१६ वटा
१०	सडक (कंक्रिट)	९०० मिटर
११	सडक (कच्ची)	५८४५ मिटर
१२	आर्मी रेन्जर पोस्ट भवन	२ वटा
१३	अतिरिक्त हुलाक	१ वटा

(स्रोत: टोल विकास प्रस्तावना पुस्तिकाहरु २०७७, वडा विकास योजना तयारी कार्यशाला,२०७८)

३.४ वडामा कार्यरत गैर सरकारी संघ-संस्थाहरु तथा समुदायमा आधारित संस्था/समुह/क्लबहरु

३.४.१ वडामा कार्यरत गैर सरकारी संघ-संस्थाहरु

यस वडामा बिभिन्न गैर सरकारी संघ-संस्थाहरुले बिभिन्न विकासका क्षेत्र अन्तर्गत कार्यक्रम संचालन गरी वडामा आर्थिक, सामाजिक शसक्तिकरण र वडाको भौतिक पुर्वाधार विकासको क्षेत्रमा महत्वपुर्ण योगदान पुर्याएका छन् । यस वडामा कार्यरत बिभिन्न गैर सरकारी संघ-संस्थाहरुले विवरण निम्न तालिका मा देखाईएको छ ।

तालिका ३ वडामा कार्यरत गैरसरकारी संघ-संस्थाहरु/कार्यक्रमहरुको विवरण

क्र.स.	वडामा कार्यरत गैरसरकारी संघ-संस्थाहरु/कार्यक्रमहरुको नाम	सहयोग गरिरहेको क्षेत्र	लाभान्वित टोल (हरु)	कैफियत
१	INF	सामाजिक विकास	७ वटै टोल	बचत तथा सरसफाई, ऋण लगानी, जनचेतना, पूर्वाधार, पशुपालन, अपांग बाल बालिकाको लागि
२	SEDA Nepal	सामाजिक विकास	७ वटै टोल	बाल बालिकाको स्वस्थ सम्बन्धि
३	CAD Nepal	सामाजिक विकास	७ वटै टोल	विद्यालयको बाल बालिका शिक्षा सम्बन्धि
४	Save the Children	सामाजिक विकास	लाहलिपू	विद्यालयको बाल बालिका शिक्षा सम्बन्धि
५	UNICEF Nepal	सामाजिक विकास	७ वटै टोल	बिद्यालय, शौचालय, योजना सम्बन्धि

(स्रोत: टोल विकास प्रस्तावना पुस्तीकाहरु, २०७७)

३.४.२ वडामा कार्यरत समुदायमा आधारित संस्था/ समुह/ क्लबहरु

समुदायमा आधारित बिभिन्न संस्था/समुह वा क्लबहरुको विवरण तल तालिकामा देखाईएको छ । साथै विस्तृत विवरण तल अनुसूची मा पनि दिईएको छ ।

तालिका ४ समुदायमा आधारित संस्था/समुह/क्लबहरुको विवरण

क्र.स.	समुदायमा आधारित संस्था/ समुहहरु/ क्लबहरुको नाम	इकाई	संख्या	कैफियत
१	गरिबी निवारण कार्यक्रम समुह	वटा	१	
२	चन्दननाथ सहकारी	वटा	१	
३	कृषि सहकारी समुह	वटा	२	
४	महिला बहुउद्देश्यीय सहकारी समुह	वटा	७	
५	महिला विकास संस्था	वटा	७	बचत सम्बन्धि
६	नौलो विकास संस्था (नौलो बिहानी संस्था)	वटा	७	बिमा सम्बन्धि
७	टोल विकास संस्था	वटा	७	

(स्रोत: टोल विकास प्रस्तावना पुस्तीकाहरु, २०७७)

३.५ टोल अनुसार जातजातिगत घरधुरी

यस वडामा जम्मा ३२४ घरधुरी मध्ये अन्य जातिको ३१६ घरधुरी र दलित ८ घरधुरी रहेका छन् । यस वडामा अन्य जातिको घरधुरी संख्या दलित जातिहरुको तुलनामा धैरै रहेको देखिन्छ ।

यस वडाको घरधुरीको टोलगत तथा जातजातिगत आधारमा गरिएको वर्गीकरण निम्न तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका ५ टोल अनुसार जातजातिगत घरधुरी विवरण

क्र.स.	टोलको विकास संस्थाको नाम	घरधुरी संख्या					
		दलित	आदिबासी /जनजाती	तराइ मधेश पिछडा बर्ग	धार्मिक अल्पसंख्यक	अन्य	जम्मा
१	कुलदेव टोल विकास संस्था	०	०	०	०	६१	**६१**
२	केशरिपाल टोल विकास संस्था	०	०	०	०	४५	**४५**
३	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल विकास संस्था	३	०	०	०	५६	**५९**
४	ठाँट टोल विकास संस्था	०	०	०	०	३५	**३५**
५	तिनतला टोल विकास संस्था	२	०	०	०	२७	**२९**
६	नारायण टोल विकास संस्था	०	०	०	०	४२	**४२**
७	लाहा लिपु टोल विकास संस्था	३	०	०	०	५०	**५३**
	जम्मा	**८**	**०**	**०**	**०**	**३१६**	**३२४**
	प्रतिशत	**२.४६**	**०**	**०**	**०**	**९७.५३**	

(स्रोत: टोल विकास प्रस्तावनाहरु २०७७)

३.७ टोल अनुसार जातजातिगत जनसंख्या विवरण

यस वडामा टोल विकास प्रस्तावनाको आधारमा जम्मा जनसंख्या १९८४ छन् । जस मध्ये अन्य जातिको महिला जनसंख्या करिब ९२६ जना छन् र पुरुष जनसंख्या करिब १००५ जना छन् भने दलित जतिको महिला जनसंख्या ३० जना छन् र पुरुष जनसंख्या २३ जना छन् । यस वडामा अन्य जातिहरुमा पुरुषको जनसंख्या महिलाको भन्दा धैरै छन् भने दलित जातिहरुमा पुरुषको जनसंख्या महिलाको जनसंख्या भन्दा थोरै छन् ।

यस वडाको टोलगत तथा जातजातिगत जनसंख्याको आधारमा गरिएको वर्गीकरण निम्न तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका ६ टोल अनुसार जातजातिगत जनसंख्या विवरण

टोल विकास संस्थाको नाम	दलित			अन्य			जम्मा		
	महिला	पुरूष	जम्मा	महिला	पुरूष	जम्मा	महिला	पुरूष	जम्मा
कुलदेव टोल विकास संस्था	०	०	०	१९०	१९४	३८४	**१९०**	**१९४**	**३८४**
केशरिपाल टोल विकास संस्था	०	०	०	१३२	१३४	२६६	**१३२**	**१३४**	**२६६**
ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल विकास संस्था	९	९	१८	१४५	१७९	३२४	**१५४**	**१८८**	**३४२**
ठाँट टोल विकास संस्था	०	०	०	१०७	११०	२१७	**१०७**	**११०**	**२१७**
तिनतला टोल विकास संस्था	१०	६	१६	८६	८०	१६६	**९६**	**८६**	**१८२**
नारायण टोल विकास संस्था	०	०	०	११७	१४२	२५९	**११७**	**१४२**	**२५९**
लाहा लिपु टोल विकास संस्था	११	८	१९	१४९	१६६	३१५	**१६०**	**१७४**	**३३४**
जम्मा	**३०**	**२३**	**५३**	**९२६**	**१००५**	**१९३१**	**९५६**	**१०२८**	**१९८४**
प्रतिशत	**३.१४**	**२.२४**	**२.६७**	**९६.८६**	**९७.७६**	**९७.३३**			

(स्रोत: टोल विकास प्रस्तावना पुस्तिकाहरु २०७७)

३.८ समग्रमा घरधुरीको मुख्य सीप तथा पेशा

३.८.१ घरधुरीको मुख्य सीप सम्बन्धि विवरण

यस वडामा धेरै जसो ब्यक्तिहरूमा बिभिन्न परम्परागत सीप भएका मानिसहरू रहेका छन । ब्यबसायिक सिप भएका ४९ जना, मध्यम सिप भएका ७० जना र आधारभूत सिप भएका ३४ जना ब्यक्ति गरी जम्मा १५३ जना रहेका छन ।

वडामा अवस्थित घरधुरीहरुको मुख्य सीप टोलगत अनुसार निम्न तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका ७ टोलगत मुख्य सीपको विवरण

टोल विकास संस्थाको नाम	सीपको नाम	सीपमूलक व्यक्तिको संख्या			जम्मा
		ब्याबसायिक	मध्यम	आधारभूत	
१. ठाँट टोल विकास संस्था	इलेक्ट्रिक	०	१	०	१
	सिकर्मी	१	०	०	१
	सिलाई कटाई	१	०	०	१
	डकर्मी	२	०	०	२
	राडीपाखी बुन्ने	२	०	०	२
२. ग्वातिखोला-रुगापानी टोल विकास संस्था	भाँडा वर्तन बनाउने			३	३
	इलेक्ट्रिक	०	०	१	१
	सिकर्मी	०	१०	०	१०
	डकर्मी	०	१०	०	१०
	प्लम्बर	१	०	०	१

टोल विकास संस्थाको नाम	सीपको नाम	सीपमूलक व्यक्तिको संख्या			जम्मा
		ब्यावसायिक	मध्यम	आधारभूत	
	ग्यारेज सम्बन्धि	०	०	१	१
	राडीपाखी बुन्ने	२	०	०	२
३. कुलदेव टोल विकास संस्था	डकर्मी	०	७	०	७
	सिकर्मी	०	११	०	११
	सिलाई-कटाई	०	१	०	१
	राडीपाखी बुन्ने	२	०	०	२
४. तिन तल्ला टोल विकास संस्था	डकर्मी	०	९	०	९
	आरन सम्बन्धि	२	०	०	२
	बिधुत वाईरिंग	१	०	०	१
	राडीपाखी बुन्ने	२	०	०	२
५. नारायण टोल विकास संस्था	डकर्मी	०	८	०	८
	राडीपाखी बुन्ने	२	०	०	२

टोल विकास संस्थाको नाम	सीपको नाम	सीपमूलक व्यक्तिको संख्या			जम्मा
		ब्याबसायिक	मध्यम	आधारभूत	
६. केसरिपाल टोल विकास संस्था	मिस्त्री	१२	९	५	२६
	सिलाई कटाई	०	०	३	३
	वेल्डिंग	१	०	०	१
	ग्यारेज	१	०	०	१
	राडीपाखी बुन्ने	४	०	१५	१९
७. लाहालिपू टोल विकास संस्था	सिकर्मी/डकर्मी	३	४	६	१३
	वाईरिंग	१	०	०	१
	राडीपाखी बुन्ने	५	०	०	५
	आरन सम्बन्धि	३	०	०	३
	मेडिकल	१	०	०	१
जम्मा		**४९**	**७०**	**३४**	**१५३**

(स्रोत: टोल विकास प्रस्तावना पुस्तिका २०७७)

३.८.२ घरधुरीहरुको मुख्य पेशा सम्बन्धि विबरण

यस वडामा ७९.६२% घरधुरीहरु कृषि पेशामा आबद्ध रहेका छन् । यस वडाका सबै घरधुरीहरू कृषी बाहेकका अन्य पेशा पनि अंगालेका गरेका छन । घरधुरीहरुको मुख्य पेशाको विबरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ८ घरधुरीहरुको मुख्य पेशाको विवरण

क्र.स.	मुख्य पेशा	घरधुरी संख्या	प्रतिशत	कैफियत
१	कृषि तथा पशुपालन	२५८	७९.६२%	वडामा जम्मा घरधुरी =३२४
२	अदक्ष कामदार/ दैनिक ज्यालादारी	२१३	६५.७४%	
३	मौसमी प्रवास (भारतमा मजदुरी)	२२१	६८.२०%	
४	सरकारी जागिर	३७	११.४१%	
५	दक्ष कामदार	५७	१७.५९%	
६	व्यापार व्यवसाय	८	२.४६%	
७	वैदेशिक रोजगारी (भारत बाहेक)	६	१.८५%	
८	गैर सरकारी संघ-संस्था	६	१.८५%	
९	उदधोग	३	०.९२%	

(स्रोत: टोल विकास प्रस्तावना पुस्तिकाहरु २०७७)

३.९ वडा कार्यालयको मानव संशाधनको अवस्था

यस वडा कार्यालयमा दरबन्दी संख्या तथा हाल कार्यरत कर्मचारी संख्याहरुको विवरण तल तालिकामा देखाईएको छ ।

तालिका ९ वडा कार्यालयको जनशक्ति विवरण

क्र.स.	पद	दरबन्दी संख्या	हाल कार्यरत संख्या		कैफियत
			महिला	पुरूष	
१	वडा सचिव	१	-	१	
२	असिस्टेन्ट सब-इन्जिनियर	१	-	१	
३	कार्यालय सहयोगी	१	-	१	

(स्रोत: वडा कार्यालय)

३.१० वडाको समग्र विकास र सम्भावनाहरु

आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा पूर्वाधार विकास, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन र संस्थागत विकासको विद्धमान अवस्था, समस्या, चुनौतिको आधारमा वडाको समग्र विकास र सम्भावनाहरुलाई हेर्न सकिन्छ । वडाको विकास र सम्भावनाहरुलाई निम्न अनुसार पांच विकास क्षेत्रगत् रुपमा ब्याख्या गरिएको छ ।

आर्थिक विकास

यस वडामा बसोबास गर्ने मानिसहरुको मुख्य पेसा कृषि रहेको छ र वडाको १४७५०.५६ रोपनी जमिन कृषिको लागि उपयोग भएको छ । यस वडाको हावापानी विविधतापूर्ण भएकोले बिभिन्न अन्नहरू उत्पादन हुने गरेको छ । यस क्षेत्रमा जुम्ली मार्सी धान, गहुँ, आदि अन्नहरुको उत्पादन हुन्छ । फलफुल तर्फ स्याउ, ओखर आदि हुन्छन् । त्यसैले फलफुल तथा अन्न को लागि संकलन तथा चिस्यान केन्द्रको पूर्वाधार बनाएर बजार ब्यबस्थापनलाई विस्तार गर्न सकिन्छ राडीपाखी, लिउ जस्ता उत्पादनको मात्रा बढाउन घरेलु उद्योगहरुको सम्भाव्यता यस क्षेत्रमा रहेको छ ।

सांस्कृतिक तथा धार्मिक हिसाबले यहाँ धार्मिक पर्यटनको सम्भावना धेरै देखिन्छ । यसका साथै रारा सम्म पैदल यात्रा गर्ने पदमार्गको सुविधा तथा सडकको राम्रो विस्तार भयो भने आन्तरिक पर्यटनको साथै बाह्य पर्यटकको आगमनलाई बढाउन सकिन्छ र पर्यटक बाट आम्दानी गर्न सकिन्छ । यस वडामा अवस्थित बडडे चौर, खरी खानी, हखाब्डा झरना, घोडा मैला झर्नाको संरक्षण तथा विकास गर्नुको साथै होम स्टे सम्बन्धि तालिम पनि दिई पर्यटन ब्यबसाय बढाउन सकिने सम्भावना राम्रो देखिन्छ । यस बाहेक सहकारीको उचित ब्यबस्थापनको लागि सहकारीको संस्थागत विकास गर्न सकेमा सहकारीको सम्भावना राम्रो छ । यस वडामा घार संख्या ३९० र उक्त घार हरु बाट ६९९ किलो जति मह उत्पादन हुने हुँदा माहुरी पालन सम्बन्धि तालिम दिएर मह उत्पादन बढाउन सकिन्छ ।

सामाजिक विकास

जुम्ला जिल्ला पूर्ण साक्षर घोषणा भएको जिल्ला हो । यस वडामा १ वटा वटा बाल विकास केन्द्र तथा ३ विद्यालयहरु गरि जम्मा ४ वटा रहेका छन् । यस वडामा स्वास्थ्य चौकी र गाउँघर क्लिनिकले स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गरिरहेका छन् । वडा क्षेत्र खुल्ला दिसा मुक्त क्षेत्र घोषणा भईसकेकोले सबैले शौचालय प्रयोग गर्छन । पानीका मुहानहरु भएकोले धेरै जसो ठाउँमा एक घर एक धारा को सम्भावना रहेको छ र बृहत् खानेपानी आयोजना निर्माण गरि खानेपानीको सुबिधा उपलब्ध गराउन सकिन्छ । यस वडामा महिला विकास संस्था जस्ता समूहहरु क्रियाशील भएकोले महिला हिंसा, छुवाछुत प्रथा तथा जांड-रक्सी घट्दै गएको पाइन्छ । साथै वडाले पनि महिला हिंसा, छुवाछुत प्रथा तथा जांड -रक्सी नियन्त्रणमा पहल गरिसकेको छ ।

यस वडामा सांस्कृतिक महत्व भएका बिभिन्न प्राचिन पञ्चेबाजा, मादल जस्ता बाजाहरु रहेका छन् । परम्परागत कलासंस्कृतिको संरक्षण गरेर प्रचार प्रसार गर्न सकिए वडाको नि राम्रो प्रचार हुने सम्भावना छ ।

पूर्वाधार विकास

यस वडा क्षेत्र भित्र कर्णाली राजमार्ग पनि पर्दछ । लगभग ५८४५ मिटर ग्रामीण बाटो यस वडा भित्र रहेको छ । यस वडा क्षेत्रमा मानिस आवतजावतको लागि २ वटा झोलुंगे पुल रहेका छन् । रोत नौमुली र घट्टे खोला लघु जलविद्युत आयोजनाले यस क्षेत्रमा विद्युत आपूर्ति गरिरहेको छ । बिधुतको साथै वडाको आफ्नै कार्यालय, बैठक हल तथा इन्टरनेटको पनि सुबिधा भएकोले गुणस्तरीय सेवा प्रवाह राम्रो देखिन्छ । यस वडामा १ वटा मात्र टेलिफोन टावर भएकोले संचारमा अझ सुधार ल्याउन आवस्यक देखिन्छ साथै वडामा मोबाइल प्रयोग नगर्ने व्यक्ति नगन्य मात्रामा छन् । यस वडाको सूचना

र सञ्चारको क्षेत्रमा विकास बढाउन टेलिफोन लाइनको विस्तार, एफएम रेडियो तथा पत्रपत्रिका सञ्चालन, इन्टरनेट प्रयोगमा पहुँच गर्न आवश्यक देखिन्छ ।

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

यस वडामा ३ वटा रारा निकुन्ज भित्र र १ वटा जिल्ला वन कार्यालय भित्र गरि ४ वटा सामुदायिक वनहरु छन् । यस क्षेत्रमा लौठे सल्लो, पाखनबेद, हातेजडी, सतुवा, पांच औम्ले, टिमुर, चिराइतो, पदमचाल, काकरसिरा जस्ता जडीबुटी, गुराँस, सल्लो, उत्तिस, देवदार, धुपीसल्ला जस्ता वनस्पतिहरु पाइन्छन् । त्यसैले जैविक विविधता भएको यस वडाको वन क्षेत्रहरुको संरक्षण र सम्बद्र्धन गरी दिगो वातावरणीय विकासको सम्भावना रहेको देखिन्छ । यस वडा क्षेत्रमा हावाहुरी, बनडढेलो, पहिरो, जस्ता प्रकोपहरुका कारण केही क्षेत्रहरु उच्च जोखिममा रहेकाले बिपद् पूर्व तयारीका लागि अपनाउनु पर्ने कार्यहरु गरेर ती क्षेत्रहरुलाई सुरक्षित गर्न जरुरि देखिन्छ ।

संस्थागत विकास, सुशासन र सेवा प्रवाह

३ जना कर्मचारीहरु कार्यरत रहेको यस वडाले आफ्नो सेवा सन्तोषजनक रुपले सेवाग्राहीलाई सेवा दिईरहेका छन् । वडाले आफ्नो क्षेत्र भित्र कार्य गरिरहेका गैसस, निजी क्षेत्र, मिडिया, समुदायमा आधारित क्लबहरु, उपभोक्ता समिति, नागरिक समाज जस्ता विकासका साझेदारहरु बीच समन्वय गर्दै विकासका कार्यहरु गरिरहेको छ । उक्त बिभिन्न विकासका साझेदारहरुसंग समन्वय गरेर आयोजनाको प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरि अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने काम वडाले गरिरहेको छ ।

३.१० वडाको टोल सहितको गुगल नक्सा (Google Map)

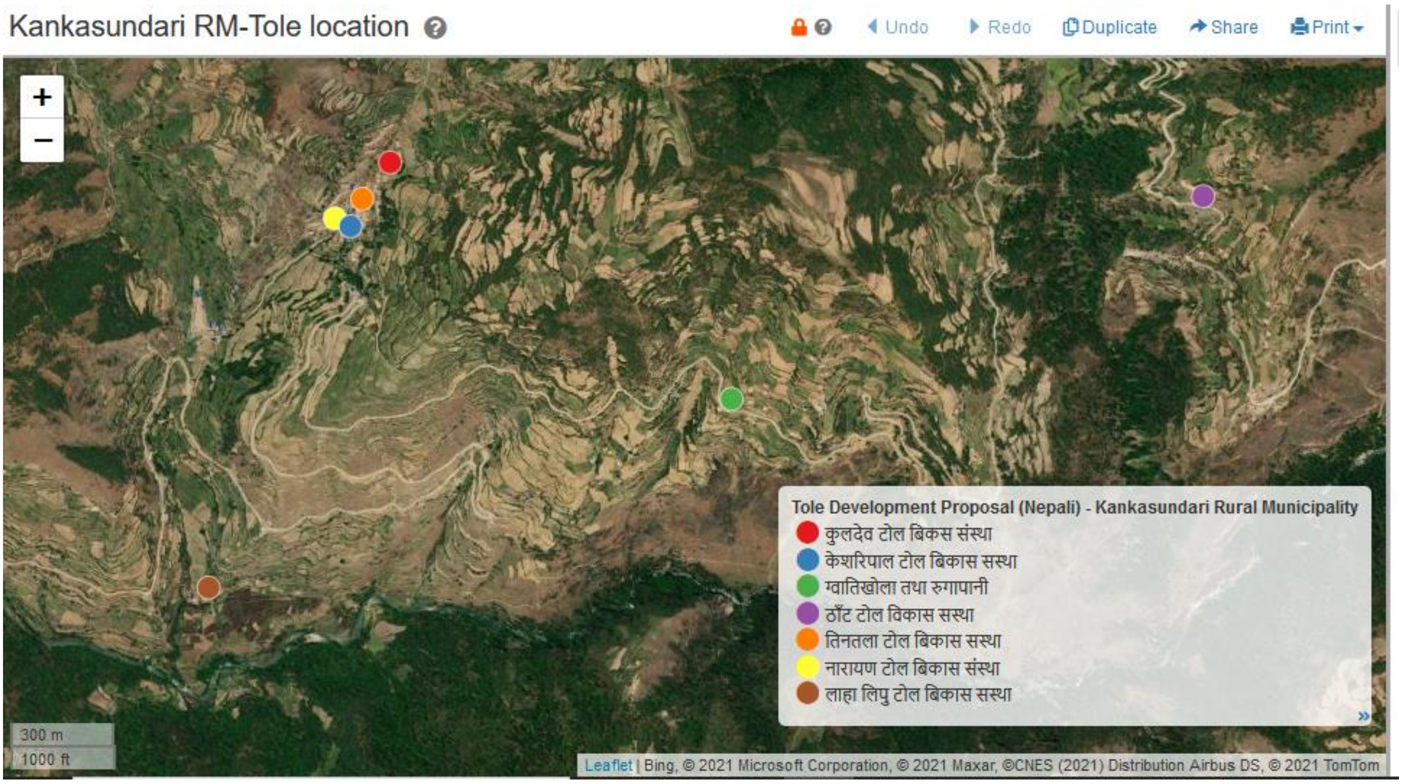

भाग ४

वडाको अवस्था विश्लेषण

(Situation Analysis of Ward)

भाग ४

वडाको अवस्था विश्लेषण

(Situation Analysis of Ward)

४.१ क्षेत्रगत रुपमा वडाको अवस्था बिश्लेषण (समस्या तथा चुनौतीहरु र सबल पक्ष तथा अवसरहरु)

टोल विकास संस्थाहरूमा एक दिने टोल विकास प्रस्तावना कार्यशालाका दौरन समग्रमा टोल बाट सबल पक्ष, कमजोर पक्ष, चुनौती तथा अवसरहरूका बारेमा छलफल गरि टोल प्रतिबेदनमा समेटिएको छ। वडा विकास कार्यशाला र टोल बाट संकलित वडाको क्षेत्रगत रूपमा समस्याहरु तथा अवसरहरु समग्र रुपमा यस वडा विकास योजना पुस्तकमा समेटिएका छन् ।

वडाको आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा पूर्वाधार विकास, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन र संस्थागत विकास क्षेत्रनुसार विद्यमान समस्या/चुनौतीहरु र सबल पक्ष/अवसरहरुको क्षेत्रगत रुपमा विश्लेषण बिस्तृत विवरण तल तालिकामा देखाइएको छ ।

तालिका १० क्षेत्रगत समस्या तथा चुनौतिहरू र सबल पक्ष तथा अवसरहरू

उपक्षेत्र	समस्याहरु तथा चुनौतीहरु	सबल पक्ष तथा अवसरहरू
आर्थिक विकास		
कृषि	• सिचाईको समस्या • कुटानी पिसानीको समस्या • कृषि उपजको बजार ब्यबस्थापनमा समस्या • पशुपालनको लागि चरिचरणको अभाव • ब्यबसायिक र प्राबिधिक कृषि ज्ञानको कमि • स्याउको बोटको लागि औषधि तथा काँट - छाँट गर्ने र ग्रेडिंग मेशिन को अभाव • अन्नबालीको बिउ बिजनको समस्या • कृषि उपज भण्डारणमा समस्या (जस्तै स्याउ,आलु आदि)	• कृषि (फलफुल, अन्न) उत्पादनको लागि उपयुक्त जमिन तथा धेरै उत्पादन हुने • कृषि (फलफुल तथा अन्न) को लागि बजारको विस्तारको सम्भावना भएको • पानी भएकोले सिचाईको राम्रो सम्भावना • स्याउको लागि उपयुक्त जमिन भएको • २६५ हल जति खेतबारी रहेको • ऊन प्रशस्त हुने • कुटनी पिसानिको लागि पानीको सुबिधा भएको • कृषि प्राबिधिकको संख्या बढाउने

उपक्षेत्र	समस्याहरु तथा चुनौतीहरु	सबल पक्ष तथा अवसरहरू
	• खेतीपातीमा रोग लाग्ने समस्या तथा परम्परागत कृषि प्रणाली भएको • उत्पादित वस्तुहरुको बजार मुल्यमा असमानता • उन्नत घाँस र उन्नत पशु नभएको • जैविक मल उपलब्ध नहुने र बनाउने सिपको अभाव • तरकारी खेतीमा बिषादीको समस्या • तरकारी बिउ बिजनको समस्या तथा तरकारी सम्बन्धि तालिमको अभाव • पम्परागत पशुपालन गर्ने चलन • पशु उपचारमा समस्या • पशुपलानमा प्राबिधिक ज्ञानको अभाव	• घट्टे खोलामा पानी भएकोले सिचाईको राम्रो सम्भावना • पशुपालन राम्रो हुने गरेको • पशुपालन राम्रो हुने भएकोले सबै घरले पशुपालन गरेको • वृक्षारोपण गर्ने ठाउँहरु रहेको • संकलन केन्द्रमा प्रसस्त बाली कृषि (फलफुल तथा अन्न) संकलन हुन सक्ने • सबैको २ हल खेत भएको • सबैको ३ हल खेत
व्यापार/उध्योग	• आयआर्जन मुलक सिपको कमि • राडीपाखी बुन्ने कार्य ब्यबसायिक हुन नसकेको र बुन्ने मेसिन तथा तालिमको पनि कमि भएको • महिलालाई स्वरोजगारको कमि	
सहकारी	• सहकारीको लागि संस्थागत संरचना अभाव	
पर्यटन	• खरी खानी तथा झर्ना आदिको उचित ब्यबस्थापन नभएको • मालचरा गुफा ब्यबस्थित नभएको • रारा जाने बाटो (हिडेर) अफ्ट्यारो भएको	• पर्यटकको सुबिधा को लागि रारा जाने बाटो को सुधार गरि पर्यटक बाट आम्दानी गर्न सकिने • पुराना कुराहरुको संरक्षण गरि पर्यटनको विकास हुन सक्ने • बड्डे चौर खरी खानी, हखाब्ड़ा झर्ना, घोडा मैला झर्नाको संरक्षण तथा विकास गरि पर्यटन ब्यबसाय बढाउन सकिने

उपक्षेत्र	समस्याहरु तथा चुनौतीहरु	सबल पक्ष तथा अवसरहरू
	• होम स्टे सम्बन्धि ज्ञान कमि	• मालचरा गुफा "साविभिड" बनमा भएको • होम स्टे बाट रारा जाने पर्यटकबाट आम्दानी गर्न सकिने
	सामाजिक विकास	
शिक्षा	• विद्यालयको शैक्षिक सुधार (शिक्षक दरबन्दी, दक्ष शिक्षक र गुणस्तर शिक्षा) • महिला तथा बुढापाकालाई लेख्न पढ्न समस्या • महिला साक्षरताको कमि • बाल बालिकाहरुलाई खेल मैदानको अभाव • बाल बिबाहको समस्या • बिधार्थी मैत्री भवनको अभाव	• टोलमा बिद्यालय भएको • बुढा पाकाहरु दस्तखत मात्र गर्ने सक्ने तथा प्रौढ शिक्षा संचालनको लागि महिलाहरु पर्याप्त भएको • बाल बालिका मैत्री शिक्षा भएको • मा.वि.मा पांच सय बिधार्थी भएको
स्वास्थ्य	• छाउपडी बार्ने ठाउंको अभाव र छाउ भएको बेला सरसफाई सम्बन्धि जनचेतनाको अभाव • पोषण र स्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतनाको कमि • स्वास्थ्य संस्थामा औषधिको अभाव • जांड रक्सी नियन्त्रण नभएको तथा बिभिन्न समुहहरु गठन भएकोले जांड रक्सी नियन्त्रण गर्न सकिने • महिला स्वयम सेविकाको कमि • स्वास्थ्य संस्थामा सबै प्रकारको सुबिधा कम भएकोले उपचार गर्न टाढा जानुपर्ने (जस्तै: डेलिभरी गर्न) • उपचारको लागि जाँदा यातायातको समस्या	• पोषण युक्त गेडागुडी (जस्तै: सिमी,जौ, गहुँ उत्पादन आदि) उत्पादन हुने • स्वास्थ्य संस्थाको सुबिधा भएको • १ जना महिला स्वयम सेविका ब्यबस्था भएको

उपक्षेत्र	समस्याहरु तथा चुनौतीहरु	सबल पक्ष तथा अवसरहरू
	• गाउँ/टोलमा सरसफाई क्रियाकलाप कम भएको • महिलाहरुमा आंग खस्ने समस्या रहेको	
खानेपानी र सरसफाई	• खानेपानीको सुविधा पर्याप्त नभएको • गाउँ/टोलमा सरसफाई क्रियाकलाप कम भएको • उपभोक्ता समिति निस्क्रिय तथा खानेपानी योजना मर्मत नभएको	• पानी उपलब्ध भएको • टोल समिती तथा खानेपानी उपभोक्ता समिति रहेको • खानेपानी योजना भएको • सबै घरमा पानी आउने धाराको सुबिधा रहेको
संस्कृति	• पुराना कुराहरु संरक्षण नभएको (जस्तै: घोडा मौला)	
लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	• बाल बालिकाहरु सानै उमेरमा बिबाह गर्ने चलन • महिला समाबेशी सम्बन्धि तालिमको कमि • महिला, बुढा पाका को सोचाईमा परिवर्तन नभएको • महिलाहरुको नेतृत्व विकास क्षमतामा कमि • महिलाहरुको सबै क्षेत्रमा सहभागिताको कमि	• बाल क्लबहरु रहेको • बाल बिबाह नियन्त्रणमा वडाले पहल गर्न शुरु गरेको • महिला बचत समुहहरु रहेको • महिला समूहहरु गठन भएको र बिस्तारै कु- प्रथा उन्मुलनमा लागेको
पूर्वधार विकास		
सडक	• गाउँ/टोल भित्र बाटोको समस्या (साँगुरो र बर्सातमा हिलो) • पर्यटक पथमा बाटोको समस्या • कच्ची बाटोको कारणले धुलो बढी हुने समस्या • सडक सुधार नभएको	• गोरेटो बाटो सुधारको लागि बाटो भएको • गोरेटो बाटोमा यातायातको सुबिधा भएको • टोलमा धेरै हिनो रहेको • बाटो चौडा गर्नको लागि गोरेटो बाटो उपलब्ध रहेको
		• रारा जाने छोटो बाटो भएको

उपक्षेत्र	समस्याहरु तथा चुनौतीहरु	सबल पक्ष तथा अवसरहरू
		• रारा जाने बाटो प्रमुख गाड बाट गएको • सडकको सुबिधा भएको • साना बाटोलाई सुधार गरि चौडा बनाउनको लागि सबै टोलमा सानो बाटो भएको
सिचाई	• सिचाई सुबिधा नभएको • ढल निकासको समस्या	• पानी भएकोले सिचाईको राम्रो सम्भावना
भवन तथा सहरी विकास	• तेल पेल्ने र पिस्नेको मेशिन तथा मिलको समस्या • हिनो भरयांगमा बुढा-पाकालाई हिड्न समस्या • टोलमा बैठक गर्ने ठाउँको अभाव • संकलन तथा चिस्यान केन्द्रको समस्या • सामुदायिक भवनमा कुर्चीको अभाव	• संकलन तथा चिस्यानको लागि पर्याप्त कृषि उत्पादन हुने गरेको • दक्ष मिस्त्री भएको
संचार	• इन्टरनेटको असुविधा हुने	• फोन नेटवर्क राम्रो
ऊर्जा	• आगो ताप्न समस्या भएको • बिधुत ब्यबस्थापनमा समस्या	• खोलामा पानी रहेकोले ऊर्जाको संभावना भएको • बिधुत उपलब्ध भएको • बिधुत भएको
वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन		
भू-संरक्षण	• बाटो निर्माणले विकास तथा विनास पनि भैरहेको • टोल/बस्तीमा बाढी -पहिरोको समस्या	• जंगल क्षेत्रमा खाली भू -भाग रहेकोले खाली स्थान वृक्षारोपण गर्न सकिने • बिधुत ब्यबस्थापनको लागि खोला भएको
	• बस्ती जोखिममा भएको	• सामुदायिक वन भएको

उपक्षेत्र	समस्याहरु तथा चुनौतीहरु	सबल पक्ष तथा अवसरहरू
	• बाढी आउने समस्या • उच्च साँघुमा पहिरोको समस्या • खारमा पहिरोको समस्या • ठाडो नदि भएकोले कटानको समस्या • नर्सरी ब्यबस्थापनको समस्या • वन जंगल कम भएको	
वन ब्यबस्थापन	• दाउरा, काठ तथा घाँसको अभाव • राष्ट्रिय निकुन्जले गर्दा घाँस, दाउरा तथा चरिचरण मा समस्या • जथाभावी रुख काट्ने तथा छाडा चरिचरण भएको • जलवायु परिवर्तनले गर्दा हावापानी सुहाउँदो बिउ बिजनको अभाव तथा कृषि उत्पादनमा कमि • वन जंगल कम भएको • वन,जंगल तथा घाँसमा आगलागिको समस्या	• जंगल क्षेत्रमा खाली भू -भाग रहेकोले खाली स्थान वृक्षारोपण गर्न सकिने • चरिचरणको लागि सामुदायिक वन भएको
वातावरण ब्यबस्थापन	• फोहोर ब्यबस्थापन नभएको • गाउँमा बढी दाउरा प्रयोगले धुँवा धेरै भएको तथा बन बिनास भै रहेको • गाडीको यात्रुले जथाभावी फोहोर गर्ने • ढल निकासको समस्या	• खेती गर्ने मानिस धेरै रहेकोले नर्सरीको राम्रो सम्भावना • सार्वजनिक शौचालय बनाउनको लागि ठाउं रहेको
	• धुँवा तथा धुलोको समस्या	

उपक्षेत्र	समस्याहरु तथा चुनौतीहरु	सबल पक्ष तथा अवसरहरू
	• वन,जंगल तथा घाँसमा आगलागिको समस्या • सिसा जताभावी फालिएको	
जलबायु परिवर्तन	• जलवायु परिवर्तनले गर्दा हावापानी सुहाउँदो बिउ बिजनको अभाव तथा कृषि उत्पादनमा कमि	• खेती योग्य जमिन भएको
फोहोर ब्यबस्थापन	• सरसफाईमा जनचेतनाको अभाव	• छाउपडी, जांड रक्सी तथा सरसफाईमा नियन्त्रणको शुरुवात भएको
विपद ब्यबस्थापन	• दक्ष मिस्त्रीमा भूकम्प प्रतिरोधी सम्बन्धि ज्ञानको अभाव	• नजिकै पानीको धाराहरु रहेको
संस्थागत विकास, सु-शासन र सेवा प्रवाह		
सेवा प्रवाह	• टोल विकास संस्थाको क्षमता विकासको कमि • छाउपडी न्यूनीकरणको लागि नीति/नियम नभएको • जांड रक्सी न्यूनीकरणको लागि नीति/नियम नभएकोले समस्या • महिला हिंसा क्रियाकलाप कम गर्नको लागि नीति/नियम नभएको	• टोल विकास संस्था गठन भएको • छाउपडी, जांड रक्सी तथा सरसफाईमा नियन्त्रणको शुरुवात भएको • बिभिन्न समुह गठन (जस्तै: महिला बचत समूह) भएकोले परिचालन गर्न सकिने

स्रोत: टोल विकास प्रस्तावनाहरु पुस्तिकाहरू २०७७

भाग ५

क्षेत्रगत योजनाहरु तथा कार्यक्रमहरु

(Sector wise Projects and Programs)

भाग ५

क्षेत्रगत योजनाहरु तथा कार्यक्रमहरु

(Sector wise Projects and Programs)

५.१ गाउँपालिकाबाट प्राप्त हुने वडाको बजेट सिलिंग ट्रेण्ड (Trend) को अवस्था

यस गाउँपालिकाबाट वडा न. २ लाई प्राप्त भएको वजेट सिलिंग तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ११ विगत तिन वर्ष देखि गाउँपालिकाबाट वडालाई प्राप्त बजेट सिमाको अवस्था

क्र.स.	क्षेत्र	प्राप्त बजेट (रु.)			
		आ.ब. २०७५/०७६	आ.ब. २०७६/२०७७	आ.ब. २०७७/२०७८	आ.ब. २०७८/२०७९
१	आर्थिक विकास				१५५००००
२	सामाजिक विकास				१०७००००
३	पूर्वाधार विकास				३२०००००
४	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन				-
५	संस्थागत विकास, सुशासन र सेवा प्रवाह				१८००००
	जम्मा	६५,००,०००	८०,००,०००	५०,००,०००	६०,००,०००

(स्रोत: वार्षिक विकास योजना २०७५/०७६, २०७६/०७७, २०७७/०७८, २०७८//०७९)

यस वडालाई गाउँपालिकाबाट प्राप्त भएको जम्मा बजेट सिलिंग हेर्दा आ.व.२०७६/०७७ मा बढी देखिन्छ भने आ.व.२०७८/०७९ मा घटेको देखिन्छ । आ.व. २०७८/०७९ मा मात्र क्षेत्र गत बजेट विनियोजित गरेको देखिन्छ ।

५.२ वडालाई प्राप्त बजेट सिलिंग भित्र र बाहिर रही आगामी आ. ब. हरुमा अनुसार संचालन गरिने क्षेत्रगत प्राथमिकिकरण गरिएका योजनाहरू तथा कार्यक्रमहरु

प्रस्तावित योजनाहरु तथा कार्यक्रमहरुको प्राथमिकिकरण गरि क्षेत्रगत एवं उपक्षेत्रगत अनुसार आगामी आर्थिक वर्ष अनुसार वडालाई विनियोजित गरिएको बजेटले गर्न सकिने योजनाहरु तथा कार्यक्रमहरु छनौट गरिएका छन्। टोल विकास प्रस्तावनामा संकलित योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई आधार मानि मिति २०७८/०६/०५ र ०६ गते भएको वडा विकास योजना तयारी कार्यशालामा सहभागीहरुले छलफल गरि योजना तथा कार्यक्रमहरुलाई पहिलो बर्ष, दोस्रो बर्ष, तेस्रो बर्ष, चौथो बर्ष र पाँचौ बर्षमा छुट्याई वडाको आ.ब. ०७८/७९ देखि आ.ब. ०८२/८३ सम्मको ५ बर्षे योजना तथा कार्यक्रमहरु तयार गरिएको छ ।

योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा योजना तथा कार्यक्रमहरुको प्रकृति, वजेटको अवस्था तथा आवश्यकता हेरी तोकिएको आ.व. वाट शुरु गरी वहुवर्षिय रुपमा समेत संचालन गरिने छ वडा बिकास योजनाको लक्ष्य तथा उदेश्य प्राप्तीको लागि तय गरिएका वडाका पाँच बर्षका योजना तथा कार्यक्रमहरुको बिबरण तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १२ आर्थिक वर्षहरू अनुसार संचालन गरिने क्षेत्रगत प्राथमिकिकरण गरिएका योजनाहरू/कार्यक्रमहरुको सुची

१. आर्थिक विकास

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
				कृषि						
१	तरकारी खेति सम्बन्धि तालिम तथा बीउ विजनको व्यवस्था	कृषि	नयाँ	नारायण, ठाँट टोल	७७	३०००००		√	०७८/०७९	
२	गाउँमा थेसरको व्यवस्था	कृषि	नयाँ	कुलदेव, नारायण , ठाँट, ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	१०३	७०००००		√	०७८/०७९	
३	गाइवस्तुको लागि पानी खुवाउने डैठो निर्माण	कृषि	नयाँ	कुलदेव, ठाँट, ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	६१	६००००	√		०७८/०७९	
४	तरकारी खेती सहयोग कार्यक्रम	कृषि	नयाँ	सबै सात टोल	६१	३०००००	√		०७८/०७९	
५	कृषि उपज संकलन तथा चिस्यान /भण्डारण केन्द्र निर्माण	कृषि	नयाँ	नारायण, कुलदेव, लाहा लिपु टोल	१५६	५८००००००		√	०८०/०८१	

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
६	स्याउ खेतीको लागि औजार र औषधिको व्यवस्था	कृर्षि	नयाँ	सबै सात टोल	४२	३०००००		√	०८०/०८१	
७	कृषि सम्बन्धि तालिम सन्चालन	कृर्षि	क्षमता विकास	सबै सात टोल	१०	२००००		√	०८०/०८१	
८	युबाहरुलाइ शिप विकास र कृषि सम्बन्धि तालिमा	कृर्षि	क्षमता विकास	ग्वातिखोला तथा रुगापानी	६	३०००००		√	०८१/०८२	
९	तरकारी खेती तालिम र औजार वितरण	कृर्षि	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	३०००००		√	०८१/०८२	
१०	स्याउ काँटछाँट औजार , कीट नासक औषधि तथा ग्रेडिंग व्यवस्था	कृर्षि	नयाँ	कुलदेव टोल	६१	२५००००		√	०८१/०८२	
११	उन्नत जातको बोका, बाख्रा र घाँस सहयोग	कृर्षि	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी, लाहा लिपु टोल	५८	५०००००		√	०८१/०८२	

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
१२	डालेघास र कृषिका उन्नत बिउबिजन सहयोग तथा बितरण कार्यक्रम	कृर्षि	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी, तिनतला, केशरिपाल टोल	१३१	२७००००		√	०८२/०८३	
१३	तरकारि, स्याउ, ओखरको उन्नत बिउ र कलमि बेर्ना बितरण	कृर्षि	नयाँ	तिनतला टोल	२९	५००००		√	०८२/०८३	
१४	महिलाहरुलाइ कुखुरा, पशुपालन सम्बन्धि तालिम र औजार सहयोग	कृर्षि	क्षमता विकास	तिनतला टोल	८	५००००		√	०८२/०८३	
१५	पशुपालनको लागि उन्नत बोका र बहर वितरण	कृर्षि	नयाँ	केशरिपाल टोल	४४	३०००००		√	०८२/०८३	
१६	हाते ट्याक्टर सहयोग	कृर्षि	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	१७०००००		√	०८२/०८३	
१७	ओखर पेल्ने मेसिन	कृर्षि	नयाँ	ग्वातिखोला र रुगापानी टोल	५८	२०००००		√	०८२/०८३	

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
१८	स्याउका चिप्स, जुस तालिम तथा औजार ब्यबस्था (सबै बर्ग)	कृर्षि	क्षमता विकास	सबै सात टोल	१०	१५००००		√	०८२/०८३	
पर्यटन										
१	हाखाब्ड्या झर्ना व्यवस्थापन	पर्यटन	नयाँ	ठाँट टोल	३५	१००००००		√	०८१/०८२	
२	घोडामौला संरक्षण गर्दै पर्यटन क्षेत्र विकास	पर्यटन	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	५०००००		√	०८२/०८३	
३	हाडुले गुफा र लुम्बिनी मन्दिर व्यवस्थापन	पर्यटन	नयाँ	नारायण टोल	४२	१००००००	√		०८२/०८३	
४	मालचरा गुफा व्यवस्थापन	पर्यटन	नयाँ	ठाँट टोल	३५	१५०००००		√	०८२/०८३	
उधोग तथा कल कारखाना										
१	सुधरिएको घट्ट	उधोग तथा कल कारखाना	नयाँ	ठाँट टोल	३५	१०००००	√		०७९/०८०	
२	उन प्रसोधन मेसिन (१ वटा)	उधोग तथा कल कारखाना	नयाँ	सबै सात टोल	३२४	२०००००		√	०७९/०८०	INF सस्था संग

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
										समन्वय गर्ने
३	राडिपाखि निर्माणको लागि धागो कातने मेशिन रसाँचो सहयोग	उधोग तथा कल कारखाना	क्षमता विकास	तिनतला टोल	८२	४०००००		√	०८०/०८१	
४	आरन सहयोग	उधोग तथा कल कारखाना	नयाँ	लाहा लिपु टोल	३	५००००	√		०८१/०८२ देखि ०८२/८३ सम्म	क्रमागत
व्यापार व्यवसाय										
१	सिलाइ कटाइ तालिम	व्यापार व्यवसाय	नयाँ	कुलदेव, ठाँट टोल	३०	१०००००		√	०८०/०८१	
२	महिलाका लागि आलु चिप्स बनाउने तालिम र औजार सहयोग	व्यापार व्यवसाय	क्षमता विकास	सबै सात टोल	१०	१२००००		√	०८०/०८१	INF सस्था संग समन्वय गर्ने

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
३	राडी पाखी सम्बन्धि सिलाइ बुनाइ तालिम	व्यापार व्यवसाय	नयाँ	नारायण टोल	४०	१०००००		√	०८१/०८२	
४	महिलाहरुलाइ होमस्टेय, अचार र जुस बनाउने तालिम	व्यापार व्यवसाय	क्षमता विकास	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	८	३०००००		√	०८१/०८२	
५	सिकर्मी , पिल्लरवाला घर बनाउने तालिम	व्यापार व्यवसाय	क्षमता विकास	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	८	३०००००		√	०८१/०८२	
६	गलैचा बुन्ने तालिम	व्यापार व्यवसाय	क्षमता विकास	सबै सात टोल	५०	२०००००		√	०८१/०८२	INF सस्था संग समन्वय गर्ने
७	युबाहरुको लागि मोबाइल मर्मत र वाइरिङ तालिम	व्यापार व्यवसाय	क्षमता विकास	सबै सात टोल	५	१२००००		√	०८१/०८२	
सहकारी										
१	कृषि सहकारी संस्थाको लागि भवन स्थापना	सहकारी	नयाँ	लाहा लिपु टोल विकास संस्था	५३	१०००००		√	०८२/०८३	
जम्मा अनुमानित बजेट						**१७६४००००**				

२. सामाजिक विकास

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
				स्वास्थ्य						
१	स्वास्थ्य सुविधा विस्तार (औषधि तथा विरामी लाई जावतजावत यातायात)	स्वास्थ्य	नयाँ	कुलदेव, ठाँट टोल	९६	१०००००	√	√	०७८/०७९	
२	गाउँघर क्लिनिक संचालन	स्वास्थ्य	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी, ठाँट टोल	५८	३००००	√		०७८/०७९	
३	पोषण सम्बन्धि तालिम	स्वास्थ्य	क्षमता विकास	सबै सात टोल	६१	५००००	√	√	०७९/०८०	
४	प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि जनचेतना मुलक कार्यक्रम	स्वास्थ्य	क्षमता विकास	सबै सात टोल	४४	२००००	√		०७९/०८०	
५	यम्बुलेन्स मर्मत (डेलिभरी हुदा यातायात सुविधाको लागि)	स्वास्थ्य	नयाँ	सबै सात टोल	३५	५०००००		√	०७९/०८०	
६	पोषणको लागि पोषलो लिटो बनाउने तालिम	स्वास्थ्य	क्षमता विकास	सबै सात टोल	८२	१९००००	√	√	०८२/०८१	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
शिक्षा										
१	अभिभावक शिक्षा अन्तरकिर्या र घरदैलो अभियान (विद्यालयमा गुणस्तरीय शिक्षाको व्यवस्था)	शिक्षा	नयाँ	सबै सात टोल	४२	१०००००	√		०७८/०७९	
२	प्रौढ शिक्षा कार्यक्रम सन्चालन	शिक्षा	क्षमता विकास	सबै सात टोल	२८९	८५४०००	√		०७९/०८०	
३	बिद्यालयमा पुस्तकालय सन्चालनको लागि सामाग्री सहयोग	शिक्षा	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	५८	१०००००	√	√	०८०/०८१	
४	शिक्षक कोटा थप गर्ने (सबै सात टोल विद्यालय)	शिक्षा	नयाँ	सबै सात टोल	१००	५०००००		√	०८०/०८१	
५	विज्ञान प्रयोगसाला निर्माण र सामग्री खरिद	शिक्षा	नयाँ	सबै सात टोल	३२४	५०००००		√	०८०/०८१	
६	बाल मैत्री बगैचा निर्माण (ने रा मा. वि.)	शिक्षा	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५२	८०००००	√	√	०८१/०८२	
७	ने . रा मा.वि मा २ कोठे भवन निर्माण	शिक्षा	नयाँ	लाहा लिपु टोल	२५०	१००००००		√	०७९/०८० देखि	PLAN र अन्य संघ संस्थाहरुले

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
									०८१/०८२ सम्म	सहयोग गर्दै आएको
लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीता										
१	छाउपडि नियन्त्रण र सरसफाइ सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम/ अभियान	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीता	क्षमता विकास	सबै सात टोल	१७६	१०००००	√		०७८/०७९	
२	किशोर किशोरीलाई बाल विवाह सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीता	क्षमता विकास	सबै सात टोल	९७	७००००	√		०७९/०८०	
३	महिला जनचेतना तालिम	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीता	क्षमता विकास	सबै सात टोल	६१	५००००	√		०७९/०८०	
४	महिला नुहाउने गृह	लैंगिक समानता तथा	नयाँ	लाहा लिपु, ग्वातिखोला तथा	१२०	१०००००	√	√	०७९/०८०	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
		सामाजिक समाबेशीता		रुगापानी, ठाँट टोल						
५	महिनावारी सम्बन्धि जनचेतना तथा प्याड बनाउने तालिम	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीता	क्षमता विकास	सबै सात टोल	२०५	६००००	√		०७९/०८०	
६	बुढापाखालाई न्यानोको लागि बिधुत चुलो बितरण	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समाबेशीता	नयाँ	सबै सात टोल	२९	१०००००		√	०८२/०८३	
खानेपानी तथा सरसफाइ										
१	कुलदेवथान देखि धुबिधारा सम्म ढल निकासको योजना	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	तिनतला टोल	२९	१००००००	√		०७८/०७९	
२	गाउँमा पुर्ण सरसफाइ कार्यक्रम / अभियान	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	नारायण, लाहा लिपु, कुलदेव टोल	१५६	७०००००	√		०७९/०८०	
३	खानेपानी योजना विस्तार	खानेपानी तथा सरसफाइ	मर्मत सुधार	लाहा लिपु टोल	५३	१५००००००		√	०७९/०८०	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
४	खानेपानी योजना संचालन घर-घरमा विस्तार	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	नारायण टोल	४२	२००००००		√	०७९/०८०	वडा सदस्य तिलु बि.क. द्वारा जग्गा उपलब्ध हुने
५	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	तिनतला टोल	२९	८०००००	√		०७९/०८०	
६	ठाँट खानेपानी योजना सन्चालन	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	ठाँट टोल	३५	२००००००		√	०८०/०८१	
७	खरेनी खोला खा.पा.यो	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	कुलदेव टोल	६१	३००००००	√		०८०/०८१	
८	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	५८	५०००००		√	०८०/०८१	
९	गाडा व्यवस्थापन फोहोर मैलो (१-१ वटा)	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	सबै सात टोल	३२४	८००००	√		०८०/०८१	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
१०	सबै सात टोलघरमा फिल्टर बितरण	खानेपानी तथा सरसफाइ	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	५८	१७००००		√	०८१/०८२	
संस्कृति प्रबर्धन										
१	संस्कृति संग्राहलय व्यवस्थापन	संस्कृति प्रबर्धन	नयाँ	लाहा लिपु टोल (वडा कार्यालय)	३२४	५०००००	√	√	०७८/०७९	
जम्मा अनुमानित बजेट						**१७४७४०००**				

३. पूर्वाधार विकास

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
सडक										
१	ढल निकास व्यवस्था	सडक	नयाँ	नारायण टोल	४२	१००००००	√		०७८/०७९	
२	पुनेरा देखि खौला मोड सम्म गोरेदोबाटो ढलान	सडक	नयाँ	केशरिपाल टोल	४४	१२०००००	√		०७८/०७९	INF सस्था संग समन्वय गर्ने
३	ठाडो बाटो देखि कुलदेव मन्दिर सम्म सडक बाटो सुधार	सडक	नयाँ	कुलदेव टोल	६१	२००००००		√	०७९/०८०	
४	गाउँको घोरेटो बाटोलाइ चौडा र पक्कि गर्ने	सडक	नयाँ	तिनतला टोल	२९	६००००००		√	०७९/०८०	क्रमागत
५	खाडापानी देखि क्रियाकाटी सम्म पिच सडक निर्माण	सडक	नयाँ	सबै सात टोल	२५०	२००००००		√	०७९/०८०	
६	घर -घरमा जाने भर्याङ सुधार	सडक	नयाँ	नारायण टोल	४२	५०००००		√	०८०/०८१	
७	हिनोलाइ सुधार गरि भर्याङ निर्माण	सडक	नयाँ	तिनतला टोल	२९	८००००		√	०८०/०८१	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
८	लाहा सम्म आउने सडक निर्माण	सडक	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	१०००००००		√	०८०/०८१	
९	ठाँट देखि चुलीपिठारा पर्यटन पदमार्ग निर्माण	सडक	नयाँ	ठाँट टोल	३५	२००००००		√	०८०/०८१	क्रमागत
१०	खाडापानी-चुचेमारा सम्म पदमार्ग सुधार गर्ने	सडक	मर्मत सुधार	तिनतला टोल	२९	२५००००		√	०८०/०८१	
११	टोल -टोलका वाटामा सिढी वनाउने	सडक	नयाँ	नारायण टोल	४२	५०००००		√	०८०/०८१	
१२	मालिका बोता देखि खारा कपाल रोप लाइन निर्माण	सडक	मर्मत सुधार	केशरिपाल टोल	४४	३०००००		√	०८२/०८३	
१३	पुनलेक देखि ग्वातिखोला, नाउदुंगा हुदै रोत सम्मको ग्रामिण कृषि सडक निर्माण	सडक	नयाँ	सबै सात टोल	२८०	१००००००		√	०८२/०८३	
सिंचाइ										
१	सिँचाइ कुलो पक्की गर्ने र पाइप मार्फत सिँचाइ को व्यवस्था	सिंचाइ	मर्मत सुधार	लाहा लिपु टोल	५३	२५०००००		√	०७९/०८०	
२	सगाडि स्प्रीङ्कल सिचाइ योजना	सिंचाइ	नयाँ	कुलदेव टोल	३५	७०००००		√	०८०/०८१	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
३	पल्ला सिचाइ योजना	सिंचाइ	नयाँ	नारायण टोल	२२	१००००००		√	०८०/०८१	
४	जिउगाड पाइप सिचाइ योजना	सिंचाइ	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	५८	११००००००		√	०८१/०८२	
५	ठाँट सिचाइ योजना	सिंचाइ	नयाँ	ठाँट टोल	३५	१००००००		√	०८१/०८२	
६	रोत देखि बोता सम्म पाइप सिचाइ निर्माण योजना	सिंचाइ	नयाँ	केशरिपाल टोल	४४	१४००००००		√	०८२/०८३	
पुल, पुलेसो										
१	झुलानी देखि मोट्टेसम्मको रोपलाइन (सामान ओसार पोसार गर्न)	पुल, पुलेसो	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	५००००००		√	०८२/०८३	
भवन तथा सहरी विकास										
१	चिस्यान र सन्कलन केन्द्र भवन निर्माण	भवन तथा शहरी विकास	नयाँ	ग्वातिखोला, केशरिपाल, ठाँट टोल	१२९	६२०००००		√	०७९/०८०	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
२	मालिका आ.बिधालयमा २ कोठे भवन निर्माण	भवन तथा शहरी विकास	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी	५८	२५०००००		√	०८०/०८१	
३	सामुदायिक भवन निर्माण	भवन तथा शहरी विकास	नयाँ	ठाँट टोल, कुलदेव टोल, ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	१५४	५७०००००		√	०८१/०८२	
४	प्रतिक्षयालय निर्माण (४ वटा)	भवन तथा शहरी विकास	नयाँ	ठाँट, ग्वातिखोला तथा रुगापानी, केशरिपाल, लाहा लिपु टोल	२००	१२०००००		√	०८१/०८२	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
५	हेली प्याड निर्माण (२ वटा)	भवन तथा शहरी विकास	नयाँ	ठाँट, केसरिपाल (लामाचौर) टोल	३००	४०००००		√	०८२/०८३	
विधुतिकरण तथा उर्जा										
१	मिल स्थापना (तेल पेल्ने तथा आटा पिस्ने)	विधुतिकरण तथा उर्जा	नयाँ	नारायण टोल	४२	६०००००		√	०७९/०८०	
२	घट्टे खोलावाट लघु जलविद्युत योजना	विधुतिकरण तथा उर्जा	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	१२००००००		√	०८२/०८३	
जम्मा अनुमानित बजेट						**९०६३००००**				

४. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
					वन तथा भु संरक्षण					
१	वैकल्पिक सुधारियको चुलो निर्माण तालिम	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	५८	२०००००		√	०७८/०७९	INF सस्था संग समन्वय गर्ने
२	नारायण वस्ती जोखिम न्युनिकरण	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	नारायण टोल	४२	५०००००		√	०७९/०८०	
३	वहु उद्देश्यिय नर्सरी स्थापना	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	कुलदेव, नारायण, लाहा लिपु टोल	१५६	६०००००		√	०७९/०८०	
४	वन जङल र खालि जग्गामा बृक्षा रोपन कार्यक्रम	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	तिनतला टोल	२९	२००००		√	०८०/०८१	
५	धारा पारी पट्टीको पहिरो नियन्त्रण	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	ठाँट टोल	२८	१०००००		√	०८०/०८१	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
६	खोलीभिड वाढी पहिरो नियन्त्रण (ग्याविन बकस र बृक्षारापण)	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	कुलदेव टोल	६१	८००००		√	०८०/०८१	
७	सल्ले पाटा सामुदायिक वनमा बृक्षारोपण	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	नारायण टोल	४२	४०००००		√	०८०/०८१	
८	सामुदायिक वन संरक्षण र बृक्षारोपण	वन तथा भु संरक्षण	क्रमागत	ठाँट टोल	३५	२०००००		√	०८०/०८१	
९	खौला खोला भु समरक्षन योजना	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	केशरिपाल टोल	४४	२२००००		√	०८०/०८१	
१०	मालदेव सा.व. मा बृक्षारोपण र खर्सु घाँस संरक्षण	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	५००००		√	०८०/०८१	
११	खार वाढी पहिरो नियन्त्रण	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	नारायण (खार वाढी) टोल	३०	५०००००		√	०८१/०८२	
१२	उच्च सागु वाढी पहिरो नियन्त्रण तथा बृक्षारोपण	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	नारायण टोल	१२	२०००००		√	०८१/०८२	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
१३	पहिरो भयको ठाउमा बृक्षा रोपन गर्ने	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	तिनतला टोल	२९	१०००००		√	०८१/०८२	
१४	हिमनदी, घट्टेखोला भू संरक्षण	वन तथा भु संरक्षण	नयाँ	लाहा लिपु टोल	३५	५०००००		√	०८१/०८२	
फोहोर मैला व्यवस्थापन										
१	सरसफाइ तथा फोहर ब्यबस्थापन कार्यक्रम	फोहोर मैला व्यवस्थापन	नयाँ	केशरिपाल टोल	४४	२००००	√		०७९/०८०	
२	फोहोरमैला ब्यब्स्थापनको लागि सामान सहयोग	फोहोर मैला व्यवस्थापन	नयाँ	तिनतला टोल	२९	५००००	√		०८०/०८१	
३	फोहोर संकलनको को लागि कन्टेनर को व्यवस्था	फोहोर मैला व्यवस्थापन	नयाँ	लाहा लिपु टोल	५३	१०००००	√	√	०८१/०८२	
जलाधार संरक्षण										
१	गाउँको जोखिम नियन्त्रण (गाउँ माथि पहिरो जाने संभावनाले गाउँ जोखिम भएको)	जलाधार संरक्षण	नयाँ		१५	५०००००		√	०८०/०८१	
जलवायु परिवर्तन अनुकुलन										

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
१	जलवायु अनुकुलन र खडेरी सहन सक्ने बीउ विजन सहयोग	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	नयाँ	केशरिपाल, लाहा लिपु टोल	९७	१२००००		√	०७८/०७९	INF सस्था संग समन्वय गर्ने
२	विपद ब्यबस्थापन सम्बन्धि जनचेतना कार्यक्रम	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	क्षमता विकास	तिनतला टोल	२९	५००००	√	√	०७८/०७९	INF सस्था संग समन्वय गर्ने
३	आपतकालिन आगलागि ब्यबस्थापनको लागि ३०० मि पाइप माग	जलवायु परिवर्तन अनुकुलन	नयाँ	केशरिपाल टोल	४४	५००००	√		०७९/०८०	
जम्मा अनुमानित बजेट						५२८००००				

५. संस्थागत विकास, सुशासन र सेवा प्रवाह

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
ऐन कानुन तर्जुमा										
१	शिसा नियन्त्रण र छाउपडि नियन्त्रण र सरसफाइ सम्बन्धि वडामा निति बनाइ लागु गर्ने	ऐन कानुन तर्जुमा	सुधार	तिनतला टोल	३२४		√		०७८/०७९	
२	कृषि बस्तुको स्थानिय मुल्य तोक्ने	ऐन कानुन तर्जुमा	सुधार	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	३२४			√	०७९/०८०	
३	जाड रक्सी , छौपडि र सरसफाइ नियन्त्रण सम्बन्धी वडा स्तरिय निति बनाइ लागु गर्ने	ऐन कानुन तर्जुमा	नयाँ	ग्वातिखोला तथा रुगापानी टोल	३२४	१००००	√		०७९/०८०	
संस्थागत विकास										
४	स्वास्थ्य संस्थामा प्रयाप्त औषधि वृद्धि गर्ने	संस्थागत विकास	आर्थिक सहयोग	तिनतला, केशरिपाल, लाहा लिपु टोल	१२६	१०००००	√		०७८/०७९	
५	स्वयंसेविका मिलान गर्ने	संस्थागत विकास	आर्थिक सहयोग	ग्वातिखोला तथा रुगापानी, तिनतला टोल	५८	३००००	√		०७८/०७९	

क्र.सं.	योजना /कार्यक्रमको नाम	उपक्षेत्र	योजना/ कार्यक्रमको प्रकार	टोल/स्थान	अनुमानित लाभान्वित घरधुरी	अनुमानित लागत रकम (माग गरिएको)	श्रोत प्राप्त हुनसक्ने सम्भावित निकाय		प्रस्तावित आ.व.	कैफियत
							वडा सिलिंगबाट	वडा सिलिंग वाहेक (न.पा., प्रदेश, संघ र अन्य)		
६	टोल विकास संस्थाले बाल विवाह रोक्न नीति निर्माण गरि विद्यालय बाल क्लब लाई परिचालन गर्ने	संस्थागत विकास	आर्थिक सहयोग	लाहा लिपु टोल	५३	५००००	√		०७८/०७९	
७	टोल विकास संस्थालाई तालिम, आर्थिक र सामान सहयोग	संस्थागत विकास	तालिम गोष्ठी	कुलदेव,नारायण,ठाँट, तिनतला, ग्वातिखोला, केशरिपाल, लाहा लिपु टोल	२८४	३७००००	√		०७९/०८०	
८	घटना दर्ता फारम अभिमुखिकरण	संस्थागत विकास	तालिम गोष्ठी	सबै सात टोल	२०	२००००	√		०७९/०८०	
जम्मा अनुमानित बजेट						५८००००				

*उदाहरण : सेवा,क्रियाकलाप , कार्यक्रम,संचालन भैरहेका योजना, नयाँ, मर्मत आदि

भाग ६

वडा विकास योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकन

(Implementation, Monitoring and Evaluation of Ward Development Plan)

भाग ६

वडा विकास योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मुल्यांकन

(Implementation, Monitoring and Evaluation of Ward Development Plan)

६.१ वडा विकास योजनाको कार्यान्वयन

टोल स्तरमा छलफल भइ टोल विकास संस्था मार्फत तयार भएका टोल विकास प्रस्तावनाहरु तथा टोल भेलामा छुटेका बिषयवस्तुहरुलाई वडास्तरको भेलामा समावेश गरेर छलफल गरी वडा विकास योजना तयार गरिनेछ । सिमित केहि वर्षको लागि तयार गरिएको वडा विकास योजनाबाट र हरेक वर्ष वडामा संकलन हुने टोल विकास प्रस्तावहरु बीच छलफल तथा प्राथमिकीकरण गरि गाउँ/नगर पालिकामा वडाको वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गरि पठाईन्छ । यसरी हरेक वर्ष वडा बाट प्राप्त योजना तथा कार्यकम गाउँ /नगर सभा बाट पारित हुनेछ र कार्यान्वयन गरिनेछ ।

यसरी वडा विकास योजना तयार गर्दा वडाले आफ्नो बजेटले गर्न नसकिने योजनाहरुको सुची तयार गरि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोगको लागि गाउँ/नगर पालिकामा पठाइनेछ र साथै वडास्तर भेला बाट सिफारिस भई आएका योजना तथा कार्यक्रमलाई संघ तथा प्रदेशमा तथा विकास साझेदार निकायमा पनि सहयोगको लागि माग गर्नेछ ।

वडाबाट प्राप्त वडा विकास योजना गाउँ/नगरपालिकाको सभाबाट स्वीकृत गर्नेछ । यसरी स्वीकृत भैसकेपछि वडा विकास योजनाको कार्यान्वयनको जिम्मा वडा कार्यालयको हुनेछ । र वडा विकास समितिले वडा विकास योजना कार्यान्वयन गर्ने नेतृत्व बहन गर्नेछ । वडा विकास योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा वडा विकास समितिले टोल विकास संस्था, उपभोक्ता समिति, समुह तथा बिभिन्न विकासका साझेदारहरुसंग समन्वय गरि कार्य गर्नेछ । वडा विकास योजना अन्तर्गतका योजनाहरु कार्यन्वयन सम्बन्धमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४; सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३; स्थानीय तहको खरिद नियमावली, आर्थिक कार्यविधि ऐन तथा विषयगत नीति, ऐन, नियम तथा कार्यविधि अनुसार नै हुनेछ ।
वडा विकास समितिले वडा भित्र संचालित योजनाहरुको कार्यन्वयनमा स्थानीय स्रोत, साधन तथा सिपको अधिकतम प्रयोग गर्न स्थानीय टोल विकास संस्था, समुहहरुलाई आफ्नो आफ्नो स्थानबाट सहयोग गर्न प्रोत्साहित गर्नेछ । टोलको विकासको लागि विकासका कार्यहरु संचालन गर्न विकासका साझेदारहरुको मुख्य प्रवेश बिन्दु नै टोल विकास संस्था भएकोले अन्य गैरसरकारी संघ -संस्था, समुदाय मा आधारित संस्थाहरु संगसंगै वडा विकास समितिले बिशेष गरि टोल विकास संस्था संग पनि समन्वय गरि योजना कार्यन्वयनलाई आगाडी बढाउने छ । साथै वडाले टोल मा कुनै जनचेतनामूलक अभियान चलाउनु परेमा टोल विकास संस्था मार्फत नै कार्यक्रम संचालन गर्नेछ । वडाको लागि टोल विकास संस्था हरेक विकासमूलक कार्यको लागि वडाको सहयोगी निकायको रुपमा हुनेछ ।

६.२ कार्यान्वयन तालिका

यस वडा विकास योजनाको कार्यान्वयन नगरपालिकाको बार्षीक योजना कार्यान्वयन प्रकृया मार्फत हुनेछ । त्यसैले वडाले बार्षीक स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन र ब्यबस्थापनको लागि कुन काम कहिले शुरु गर्ने र कहिले सम्पन्न गर्ने समय अवधी सहित तोकिएको योजना कार्यान्वयन कार्यतालिका बनाई कार्य गरीनेछ ।

तालिका १३ योजनाको कार्यान्वयन तालिका ढांचा

क्र.स.	योजनाको नाम	बजेट (रु.)	योजना शुरुवात गर्ने	सम्पन्न गर्नुपर्ने अवधि	जिम्मेवारी	उपलब्धि
१.						

स्रोत: स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन - २०७५

६.३ अनुगमन तथा मुल्यांकन

वडा विकास योजनाका स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वन पश्चात अनुगमन तथा मुल्यांकन गरिनेछ । वडाले योजना तथा कार्यक्रमको कार्यान्वनबाट लक्षित् उद्देश्य प्राप्त गर्न सफल भयो कि भएन, अपेक्षित वर्ग तथा समुहलाई फाइदा पुग्यो कि पुगेन जस्ता कुराहरुको बिश्लेषण गर्न उक्त योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्नेछ । योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन कार्यन्वयन चरण तथा कार्यन्वयन समाप्ति पछि पनि गर्न सकिनेछ । वडा बाट संचालन हुने योजनाहरुको हकमा वडा स्तरीय अनुगमन समिति, उपभोक्ता समिति तथा टोल विकास संस्था हरु संग समन्वय गरि अनुगमन तथा मुल्यांकन हुनेछ ।

मुख्यतया: वडा विकास योजनाको अनुगमन तथा मुल्यांकन तिन तहमा गरिनेछ ।

क) समुदाय स्तरिय (टोल विकास संस्था मार्फत)

ख) वडा स्तरिय

ग) पालिका स्तरिय

यसको अतिरिक्त तेश्रो पक्ष मार्फत नागरिक समाज समेतको सहभागितामा अनुगमन तथा मुल्यांकन हुनेछ । कुनै परियोजना मार्फत संचालीत योजनाहरुको अनुगमन तथा मुल्यांकन सम्बन्धित परियोजनाको बिधि र प्रक्रिया अनुसार हुनेछ । यद्पी सबै खाले सम्बन्धित योजना तथा क्रियाकलापहरुको अनुगमन तथा मुल्यांकनमा टोल विकास संस्थाको सहभागिता रहनेछ ।

क) समुदाय स्तरिय (टोल विकास संस्था मार्फत) अनुगमन तथा मुल्यांकन

टोल विकास संस्था संचालन (गठन तथा परिचालन) कार्यबिधि, २०७७ अनुसार हरेक वडामा टोल विकास संस्था गठन भैसकेपछि तथा उक्त कार्यविधिमा उल्लेख भएबमोजिम विकास निर्माणका योजनाहरुको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमनमा सहयोग गर्नेछ । त्यसैले टोल विकास संस्थाले उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन भएका योजनाहरुको अनुगमन गरि सो को सिफारिस सहित प्रगति प्रतिवेदन वडा समिति समक्ष पेश गर्नेछ र वडा समितिले उक्त प्रगती प्रतिवेदन तथा सिफारिसको आधारमा योजना कार्यनवन तथा योजना निर्माण सम्पन्न पश्चातका क्रियाकलापलाई अगाडी बढाउनेछ । यसरी टोल विकास संस्थालाई अपनत्व महसुश गराउन तथा संस्थागत रुपमा विकास गराउन वडाले टोल विकास संस्थालाई स्थानीय विकास प्रक्रियामा समावेश गराउनेछ ।

ख) वडा स्तरिय अनुगमन तथा मुल्यांकन

अनुगमन तथा मुल्यांकनले योजनाका बार्षीक क्रियाकलापहरूको स्थलगत अनुगमन गरी सल्लाह, ससुझाव दिनेछ भने चौमासीक, बार्षीक प्रगति प्रतिबेदन, समिक्षा गोष्ठी, र्कायशाला मार्फत वडा विकास योजनाको समिक्षा गरी पुनरावलोकन गर्न सहयोग गर्ने छ ।

वडास्तरीय अनुगमन समितिले वडा क्षेत्र भित्र संचालन भएका योजनाको लागत, परिमाण, समय सिमा र गुणस्तरको आधारमा अनुगमन गरि आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गर्दछन् । योजनाको अनुगमन गर्दा समितिले स्थलगत अवलोकन, लक्षित समूह तथा मुख्य जानकार व्यक्ति संग अन्तरवार्ता, लाभान्वित वर्ग तथा सरोकारवाला संगको कुराकानी, लक्ष्य र प्रगतिको नियमित लेखाजोखा, सार्वजनिक सुनुवाई तथा सार्वजनिक परीक्षण, लाभान्वित वर्ग नक्शाङ्कन, प्राविधिक परीक्षण, प्रगति प्रतिवेदन तयारी र छलफल जस्ता विधिहरु अनुगमन प्रक्रियामा प्रयोग गर्न सकिने छन् ।

स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५ (नमुना) मा उल्लेख भए अनुसार वडा स्तरको योजनाको अनुगमन समितिमा वडा अध्यक्षको संयोजकत्वमा निम्न सदस्यहरु हुनेछन र सो बाहेक वडाले आवश्यकता भएमा अन्य कर्मचारीलाई पनि आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

क) वडा अध्यक्ष	संयोजक
ख) वडा सदस्यहरु	सदस्य
ग) वडा सचिव	सदस्य सचिव

वडा स्तरको यस समितीले गाउँ/नगर पालिका स्तरीय अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिलाई योजना अनुगमन गर्दा देखिएका विषयका बारेमा पनि जानकारी उपलब्ध गराउने छन् ।

ग) पालिका स्तरीय अनुगमन तथा मुल्यांकन

गाउँपालिका कार्यपालिका तथा बिषयगत समिति र गाउँपालिका स्तरीय अनुगमन तथा सुपरीबेक्षण समितिहरूले उक्त बिषयगत क्षेत्र अनुसार वडा विकास योजनाको लक्ष्य, उदेश्यको प्राप्तिको अबस्था, समाबेश भएका बार्षीक क्षेत्रगत क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनको अबस्थाको अनुगमन तथा मुल्याकंन सहित पुनरावलोकनको लागी सल्लाह तथा सुझाव दिनेछ । वडा तथा टोलमा भएका कृयाकलापहरूको स्थलगत अवलोकन, लक्षित समूह तथा मुख्य जानकार व्यक्तिसंग अन्तरवार्ता, लाभान्वित वर्ग तथा सरोकारवाला संगको कुराकानी, लक्ष्य र प्रगतिको नियमित लेखाजोखा, सार्वजनिक सुनुवाई

तथा सार्वजनिक परीक्षण, लाभान्वित वर्ग नक्शाङ.कन, प्राविधिक परीक्षण, प्रगति प्रतिवेदन तयारी र छलफल जस्ता विधिहरु अनुगमन तथा मुल्यांकन प्रक्रियामा प्रयोग गर्न सक्नेछन् । कार्यान्वयनको अबस्थाको समिक्षा गर्नेछ ।

वडा विकास समितिले यस वडा विकास योजनाको बार्षिक रुपमा तोकिएको उद्देश्य, लक्ष्य तथा तय गरिएका योजना÷ कृयाकलापहरुको कार्यान्वयनको अबस्थाको समिक्षा गर्नेछ । साथै ३ वर्ष पश्चात् मध्यावधि तथा ५ बर्ष पुरा भए पश्चात् अन्तिम मुल्यांकन गरिनेछ ।

६.५ श्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण

वडा विकास योजना कार्यान्वयनको लागि संघ, प्रदेश, नगरपालिका प्राप्त लगानी तथा विकास साझेदार- गैसस, समुदायमा आधारित संस्था, टोल विकास संस्था/समुदाय लगायत निजि क्षेत्रको लगानी समेत प्रक्षेपण गरिएको छ । यस नगरपालिका वडा नं. ७ मा बिगतमा नगरपालिकाबाट प्राप्त सिलिंगको बजेट, अन्य विकास निर्माण मार्फत नगरपालिका, प्रदेश, संघिय सरकार र अन्य संघसस्थाबाट कार्यक्रम बाफतको सहयोगलाई आधार मानेर स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण गरीएको छ । वडा विकास योजना कार्यान्वयन गर्न निर्धारित गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरु वडाले प्राप्त गर्ने सिलिंग बजेट, नगरपालिका, संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने सबैखाले विकास मार्फतका अनुदान तथा विकास साझेदार र गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्था र समुदाय एवं नीजि क्षेत्रको लगानी समेत प्रक्षेपण गरी योजनाको लागि उपलब्ध अनुमानित स्रोत निर्धारण र योजना कार्यान्वयनका लागि देहायअनुसार स्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ । योजना को वार्षिक प्रक्षेपण गर्दा आ.व. ०७७/०७८ लाई आधार मानेर १०% बढाएर हिसाब गरिएको छ । वडा विकास योजना कार्यान्वयनको लागि सम्भाब्य श्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण निम्न तालिकामा दिईएको छ ।

तालिका १४ आ. व. अनुसार वार्षिक प्रक्षेपण

क्र.स.	बजेट श्रोत	आ.व. २०७७/०७८	आ.व. २०७८/०७९	आ.व. २०७९/०८०	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०८१/०८२	आ.व. २०८/०८२	जम्मा रकम
		रकम	रकम	रकम	रकम	रकम	रकम	
१	वडा बजेट	५५०००००	६०५००००	६६५५०००	७३२०५००	८०५२५५०	८८५७८०५	३६९३५८५५
२	नगरपालिका बजेट	३५००००	३८५०००	४२३५००	४६५८५०	५१२४३५	५६३६७९	२३५०४६४
४	प्रदेश (तटबन्धन को लागि) बजेट	९०००००	९९००००	१०८९०००	११९७९००	१३१७६९०	१४४९४५९	६०४४०४९
५	मुख्य मन्त्रि बजेट	४००००००	४४०००००	४८४००००	५३२४०००	५८५६४००	६४४२०४०	२६८६२४४०
६	प्रधानमन्त्रि रोजगार बजेट	८०००००	८८००००	९६८०००	१०६४८००	११७१२८०	१२८८४०८	५३७२४८८
७	जिल्ला वन बजेट	२५०००००	२७५००००	३०२५०००	३३२७५००	३६६०२५०	४०२६२७५	१६७८९०२५

क्र.स.	बजेट श्रोत	आ.व. २०७७/०७८	आ.व. २०७८/०७९	आ.व. २०७९/०८०	आ.व. २०८०/०८१	आ.व. २०८१/०८२	आ.व. २०८/०८२	जम्मा रकम
		रकम	रकम	रकम	रकम	रकम	रकम	
८	जिल्ला खा.पा. कार्यालय (बोता ख.पा.) बजेट	५५००००००	६०५००००	६६५५०००	७३२०५००	८०५२५५०	८८५७८०५	३६९३५८५५
	कुल रकम रु.	**१९५५००००**	**२१५०५०००**	**२३६५५५००**	**२६०२१०५०**	**२८६२३१५५**	**३१४८५४७१**	**१३१२९०१७६**

समग्रमा प्रस्तावित वडा सिलिंग भित्रका र बाहिरका योजना तथा कृयाकलापहरु संचालन गर्ने अनुमानित बजेट रु. १३,१६,०४,००० (तेह्र करोड सोह्र लाख चार हजार) प्रस्तावित गरिएको छ । गत आ. ब. २०७७/७८ मा यस वडामा विभिन्न श्रोत/ निकाय सहित संचालीत योजना तथा कार्यक्रमको लागि छुट्याइएको बजेट हिसाब गर्दा जम्मा करिब रु. १,९५,५०,००० (एक करोड पंचान्न्बे लाख पचास हजार प्रस्तावित गरिएको देखिन्छ । यस हिसाबले आगामी ५ बर्षमा करिब रु १३,१२,९०,१७६ (तेरह करोड बार्ह लाख नब्बे हजार एक सय छेहत्तर) जुट्न सक्ने देखिन्छ । प्रस्तावित गरिएका सम्पुर्ण योजना तथा क्रियाकलापहरु संचालनार्थ अपुग हुने बजेट (करिब रु. ३,१३,८२५ (तीन लाख तेह्र हजार आठ सय पच्चीस) श्रोत ब्यबस्थापनको लागि विभिन्न सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायसंग समन्वय बढाउनु पर्ने देखिन्छ ।

६.६ श्रोत परिचालन रणनीति

वडा विकास योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक अपुग श्रोत परिचालनको लागि निम्न रणनीति बनाईनेछ ।

- आन्तरिक राजस्वको दायारा बढाउने
- आम्दानी बढाउनको लागि सम्भावना भएका क्षेत्रहरु जस्तै: जडिबुटी, खनिज आदिको अनुसन्धान गर्ने
- गाउँ/नगर पालिका संग समन्वय गर्ने
- विकास साझेदार संग समन्वय गर्ने
- निजि क्षेत्र संग सहकार्यको लागि साझेदारी गर्ने

अनुसूचीहरू

अनुसूची १: वडामा रहेका पुर्वाधारहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम	स्थान /टोल
१	महादेव मन्दिर	ठाँट टोल
२	बिस्दारे मन्दिर	ठाँट टोल
३	मस्ट मन्दिर	ठाँट टोल
४	घोडामउल मन्दिर	ठाँट टोल
५	पुनलेख मन्दिर	ग्वातिखोला टोल
६	घरपुरो मस्ट मन्दिर	तिनतल्ला टोल
७	मस्ट मन्दिर	कुलदेव टोल
८	कुलदेव मन्दिर	कुलदेव टोल
९	लाग्ना नेपाल टेलिकम भवन	कुलदेव टोल
१०	महादेव मन्दिर	नारायण टोल
११	केसरीपाल मन्दिर	नारायण टोल
१२	लुम्बिनी मन्दिर	नारायण टोल विकास संस्था
१३	पशु सेवा कार्यालय, जुम्ला	केसरीपाल टोल
१४	श्री नेरा मा.बि., मालिकाबोता	लाहालिपू टोल
१५	श्री मालिका आधारभुत विद्यालय	ग्वातिखोला रुघापानी टोल
१६	देवी चौर आधारभूत बिद्यालय	ठाँट टोल
१७	झुलानी बाल विकास केन्द्र	लाहालिपू टोल
१८	खोले मन्दिर	लाहालिपू टोल
१९	भासा सागे मन्दिर	लाहालिपू टोल
२०	मानि महादेव मन्दिर	लाहालिपू टोल
२१	भालदेव भुवानी मन्दिर	लाहालिपू टोल
२२	स्वास्थ्य चौकी	लाहालिपू टोल
२३	पानी घट्ट	लाहालिपू टोल (४ वटा), नारायण टोल (९ वटा) र ठाँट टोल (३ वटा)
२४	बाबाको आशीर्वाद धर्मशाला	नारायण टोल
२५	मडापोल्ना धर्मशाला	लाहालिपू टोल
२६	जिउघाट धर्मशाला	ठाँट टोल
२७	वडा कार्यालय	लाहालिपू टोल
२८	सियाँला झोलुंगे पुल	लाहालिपू टोल
२९	धप्के ट्रस पुल	लाहालिपू टोल
३०	लाग्न टेलिकम टावर	कुलदेब टोल
३१	घट्टेखोला लघु जल बिधुत (२५ किलो वाट)	लाहालिपू टोल
३२	रोत नौमुली लघु जलबिधुत (९० किलो वाट)	नारायण टोल

क्र.सं.	नाम	स्थान /टोल
३३	सडक (कंक्रिट-९०० मिटर)	कुलदेब टोल
३४	सडक (कच्ची-५८४५ मिटर)	पुनेरादेखी खउला खोला सम्म तल्लो बाटो -५०० मिटर , पुनेरादेखी डालारुख चोक सम्म-४०० मिटर , पुनेरादेखी पीडेओखर सम्म -३४५ मिटर, पुनेरादेखी गज्जा सम्म-८०० मिटर, लाह बस्ती/खादपानी राजमार्ग देखि धप्के सम्म -१००० मिटर, मेल बिसौनाबात राम बहादुरको घर सम्म -७०० मिटर, झुलानी लाल्बिरे बुद्धको घर देखि नरिमान बुढाको घर सम्म-२०० मिटर, ग्वातीखोला बस्ती गोबिन्द रावतको घर देखि सुर्दल बुढाको घर सम्म -१५०० मिटर, चुकेनी बस्ती परलाल बुढाको घर देखि बल बहादुर रावतको घरसम्म -३०० मिटर, जियाबस्ती रण बहादुर रावतको घर देखि बिज्काली रावतको घर सम्म-१०० मिटर
३५	आर्मी/ रेन्जर पोस्ट	ठाँट टोल विकास संस्था
३६	अतिरक्त हुलाक	लाहालिपू टोल विकास संस्था

अनुसूची २: वडामा रहेका समुदाय स्तरका समुह तथा क्लबहरुको विवरण

क्र.सं.	समुह/क्लबहरुको नाम	ठेगाना / टोल	कैफियत
१	महिला बहूदेशीय सहकारी संस्था	७ वटै टोल	
२	महिला विकास संस्था	७ वटै टोल	
३	नौलो विकास संस्था	७ वटै टोल	
४	महादेव फलफुल कृषि समुह	कुलदेव टोल	
५	जिउघाट कृषि समुह	ठाँट टोल	रारा निकुन्ज भित्र को वन
६	जिउघाट मध्यवती सामुदायिक वन समुह	ठाँट टोल	रारा निकुन्ज भित्र को वन
७	भाडापाल्त सामुदायिक वन समुह	कुलदेव टोल	रारा निकुन्ज भित्र को वन
८	सल्लीपाटा	नारायण टोल	रारा निकुन्ज भित्र को वन
९	मालदेव सामुदायिक वन समुह	लाहालिपू टोल	जिल्ला वन कार्यालय अन्तर्गत को वन

अनुसूची ३: योजना प्राथमिकिकरणको आधारहरू तथा स्कोरिङ तथा आयोजनाको प्राथमिकताक्रम निर्धारण फाराम

क) योजना प्राथमिकिकरणको आधारहरू तथा स्कोरिङ

क्र.स.	विषय	स्कोर
१	गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने	२०
	प्रत्यक्ष योगदान पुरयाउने	२०
	अप्रत्यक्ष योगदान पुरयाउने	१०
	तटस्थ	५
२	उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने	१५
	चालु आ.व.मा नै सम्पन्न हुने	१५
	आगामी आ.व.मा सम्पन्न हुने	१०
	अन्य	५
३	आम्दानी र रोजगार वृद्धि गर्ने	१५
	प्रत्यक्ष योगदान पु¥याउने	१५
	अप्रत्यक्ष योगदान पु¥याउने	७.५
	तटस्थ	०
४	लागत सहभागिता जुट्ने	१५
	५०% वा सो भन्दा बढी सहभागिता हुने	१५
	२०-५०% वा सो भन्दा बढी सहभागिता हुने	१०
	२०% सम्म लागत सहभागिता हुने	५
	लागत सहभागिता नहुने	०
५	स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको प्रयोग हुने	१०
	आवश्यक पर्ने स्रोत साधन स्थानीय तहमा उपलब्ध हुने	१०
	आवश्यक पर्ने ५०% सम्म स्रोत साधन स्थानीय तहमा उपलब्ध हुने	७.५
	अन्य	५
६	समावेशी विकासमा योगदान पुरयाउने	१०
	प्रत्यक्ष योगदान पुरयाउने	१०
	अप्रत्यक्ष योगदान पुरयाउने	५
	तटस्थ	०
७	दिगो विकास वातावरण संरक्षण गर्ने विकासमा योगदान पुरयाउने (१० अंक)	१०
	प्रत्यक्ष योगदान पुरयाउने (१०)	१०
	अप्रत्यक्ष योगदान पुरयाउने (५)	५
	तटस्थ (०)	०

क्र.स.	विषय	स्कोर
८	स्थानीय भाषिक र साँस्कृतिक विकास गर्ने (५ अंक)	५
	प्रत्यक्ष योगदान पु¥याउने	५
	अप्रत्यक्ष योगदान पु¥याउने (३)	३
	तठस्थ	०

ख) आयोजनाको प्राथमिकताक्रम निर्धारण फाराम

क्र. स.	आयोजनाहरू/कार्यक्रमहरुको नाम	१. गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने (२० स्कोर)	२. उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने (१५ स्कोर)	३. आम्दानी र रोजगार वृद्धि गर्ने (१५ स्कोर)	४. लागत सहभागिता जुट्ने (१५ स्कोर)	५. स्थानीय स्रोत, साधन र सीपको प्रयोग हुने (१० स्कोर)	६. समावेशी विकासमा योगदान पुरयाउने (१० स्कोर)	७. दिगो विकास वातावरण संरक्षण गर्ने विकासमा योगदान पुरयाउने (१० अंक)	८. स्थानीय भाषिक र साँस्कृतिक विकास गर्ने (५ अंक)	९. कुल प्राप्ताङ्क (१०० स्कोर)	१०. प्राथमिकताक्रम
१											
२											

क्र.स.	जम्मा स्कोर	प्राथमिकता नं.
१	८० अंक बन्दा बढी प्राप्त भएमा	१
२	६० दखि ८० अंक प्राप्त भएमा	२
३	६० अंक भन्दा कम प्राप्त भएमा	३
४	५० अंक भन्दा कम प्राप्त भएमा	न्यून प्राथमिकता

नोट: यसरी योजना छनौट गर्दा पहिलो प्राथमिकतामा परेको योजनाहरु छनौट गर्ने। रकम उपलब्ध भएसम्भ प्राथमिकता २ र ३ स्वीकृत गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची ४: टोल विकास संस्थाहरूको नामावली

क्र.स.	टोल विकास संस्थाको नाम	अध्यक्षको नाम	सम्पर्क व्यक्ति, पद	सम्पर्क नम्बर
१	ठाँट टोल विकास संस्था	लाल बहादुर रावत	लक्ष्मी रावत, सचिव	९७४८१४७५३३
२	ग्वातिखोला टोल विकास संस्था	गोर्खे बुढा	गोर्खे बुढा, अध्यक्ष	९७४८९०६१४८
३	कुलदेव टोल विकास संस्था	कले बुढा	कले बुढा, अध्यक्ष	
४	तिन तल्ला टोल विकास संस्था	पूर्ण बि.क.	पूर्ण बि.क., अध्यक्ष	९७४८९०७२६२
५	नारायण टोल विकास संस्था	राम नाथ रावत	राम नाथ रावत, अध्यक्ष	९७४२३२७३६०
६	केसरीपाल टोल विकास संस्था	सुर बहादुर रावत	सुर बहादुर रावत, अध्यक्ष	९८६६२१५४०९
७	लाहालिपू टोल विकास संस्था	माघे रावत	माघे रावत, अध्यक्ष	९८४८३३७५८८

अनुसूची ५: टोल स्तरीय भेलामा उपस्थित वडा प्रतिनिधिको नाम

क्र.सं.	टोल विकास संस्थाको नाम	टोल भेला सम्पन्न मिति	उपस्थित वडा प्रतिनिधति	पद
१	ठाँट टोल विकास संस्था	०४/१२/२०७७	तिलु बि.क.	वडा सदस्य
२	ग्वातिखोला टोल विकास संस्था	०४/१२/२०७७	नर बहादुर थापा	वडा सदस्य
३	कुलदेव टोल विकास संस्था	०५/१२/२०७७	शान्ति बुढा	वडा सदस्य
४	तिन तल्ला टोल विकास संस्था	०५/१२/२०७७	तिलु बि.क.	वडा सदस्य
५	नारायण टोल विकास संस्था	०६/१२/२०७७	नर बहादुर थापा	वडा सदस्य

क्र.सं.	टोल विकास संस्थाको नाम	टोल भेला सम्पन्न मिति	उपस्थित वडा प्रतिनिधिति	पद
६	केसरीपाल टोल विकास संस्था	०६/१२/२०७७	शान्ति बुढा	वडा सदस्य
७	लाहालिपू टोल विकास संस्था	०७/१२/२०७७	शेर बहादुर रावत	अध्यक्ष

अनुसूची ६: टोलस्तरीय भेलामा उपस्थित सहभागीहरुको जातजातिगत विवरण

टोल विकास संस्था को नाम	जम्मा घरधुरी	दलित			अन्य			जम्मा	
		महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष
ठाँट टोल	३२	०	०	०	१७	१५	३२	१७	१५
ग्वातिखोला तथा रुगापानी	५९	२	०	२	२४	१६	४०	२६	१६
कुलदेव टोल	६१	०	०	०	३६	२७	६३	३६	२७
तिनतला टोल	२९	१	१	२	१५	६	२१	१६	७
केशरिपाल टोल	४५	०	०	०	२५	१६	४१	२५	१६
नारायण टोल	४२	०	०	०	२२	१९	४१	२२	१९
लाहा लिपु टोल	५३	१	३	४	१४	३०	४४	१५	३३
जम्मा	**२८९**	**४**	**४**	**८**	**१५३**	**१२९**	**२८२**	**१५७**	**१३३**

अनुसूची ७: वडास्तरको वडा विकास योजना तयारी कार्यशालामा उपस्थित सहभागीहरू (वा माइनुट बुकको संलग्न फोटोकपी)

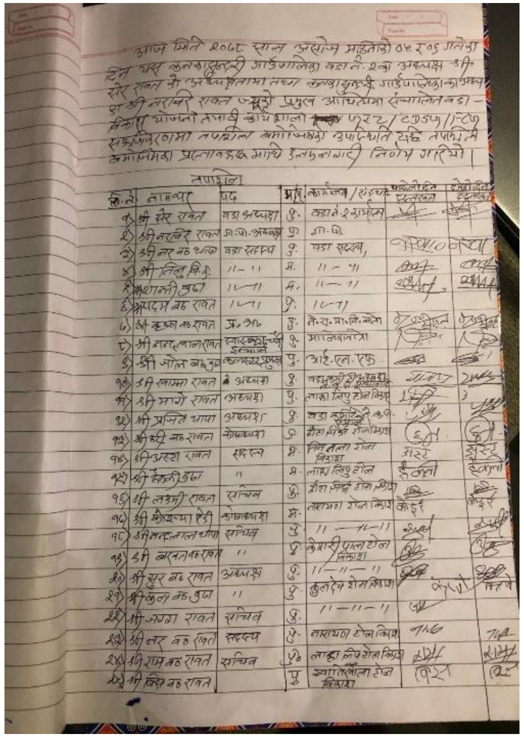

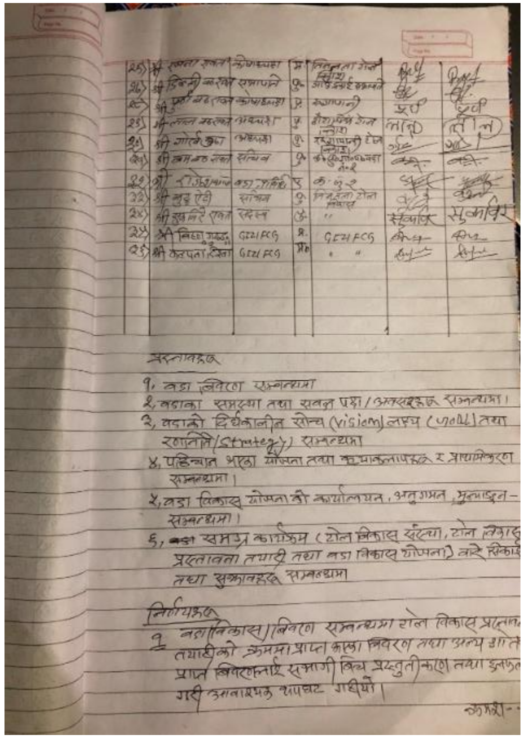

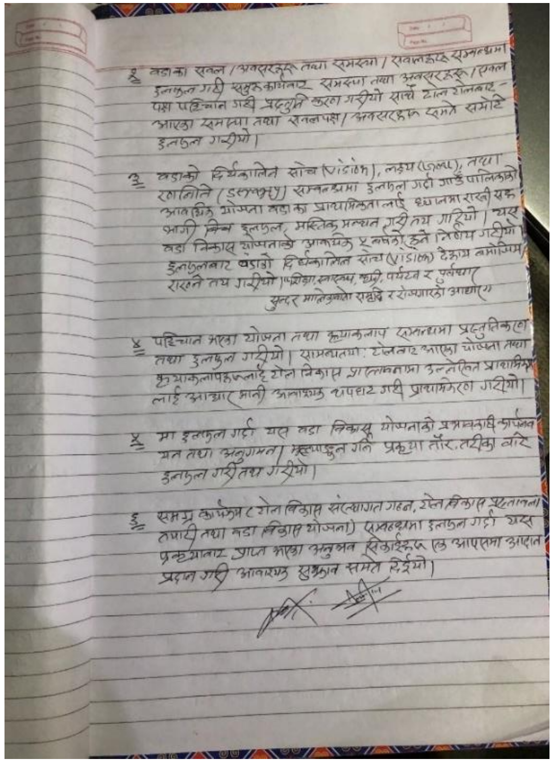

अनुसूची ८: टोलहरुको सामाजिक नक्साहरु

१. ठाँट टोल विकास संस्था

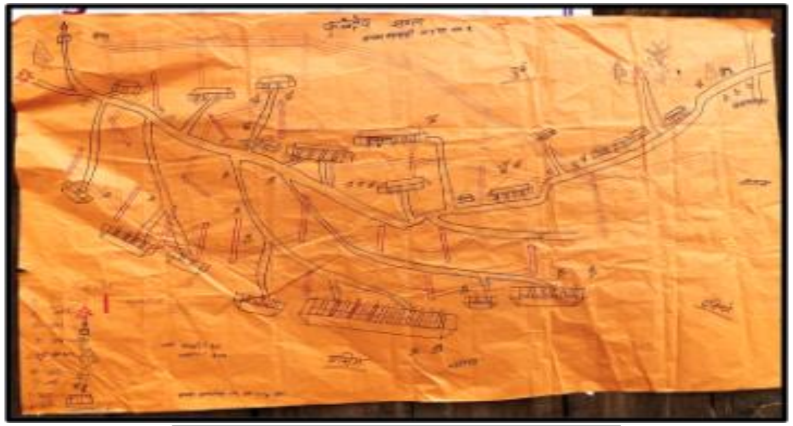

२. कुलदेव टोल विकास संस्था

३. ग्वातिखोला रुघापानी टोल विकास संस्था

अनुसूची ९: टोलहरुको सामाजिक नक्साहरु

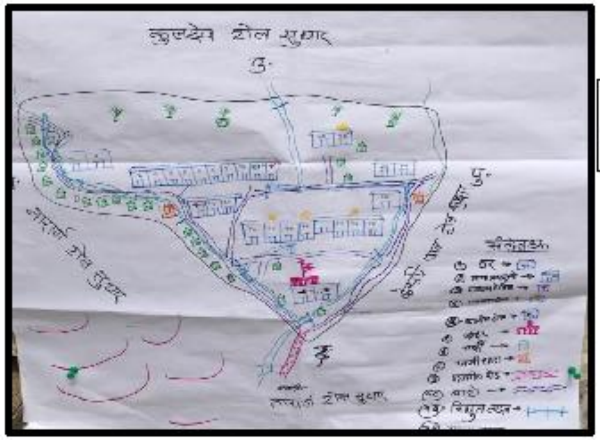

४. तीन तल्ला टो.वि.स.

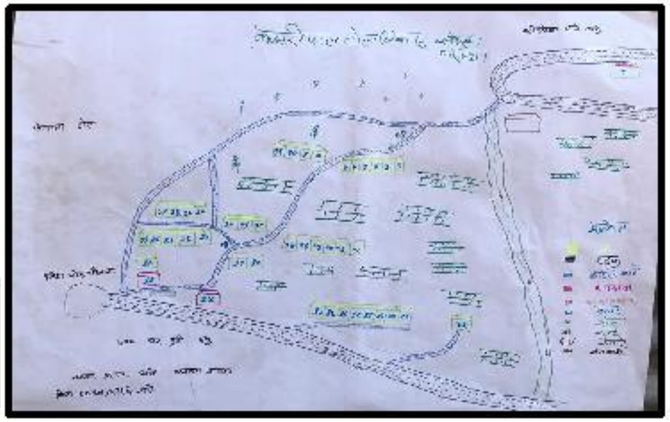

५. केशरीपाल टो.वि.स.

६. नारायण टो.वि.स.

७. लाहालिपू टो.वि.स.

अनुसूची १०: टोल विकास स्तरीय योजना तर्जुमा भेलाका केहि फोटोहरु

अनुसूची ११: टोल विकास स्तरीय योजना तर्जुमा भेलाका केहि फोटोहरु

अनुसूची १२: वडा विकास योजना तर्जुमा कार्यशालाका केहि फोटोहरु

सन्दर्भहरु

- स्थानीय तहको वार्षिक योजना र बजेट तर्जुमा निर्देशिका, २०७४ (संशोधित)
- स्थानीय सरकारको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन हाते पुस्तिका, २०७७
- वार्षिक कार्यकम (आ.ब. २०७५/०७६,०७६/०७७,०७७/०७८,०७८/०७९)
- स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन - २०७५
- टोल विकास प्रस्तावना पुस्तिकाहरू २०७७
- कुडारी गाउँ विकास आवधिक योजना (आ.ब. २०७०/०७१ देखि २०७४/०७५)
- रास्कोट नगरपालिकाको आवधिक नगर विकास योजना (आ.ब. २०७५/०७६ देखि २०७९/०८०)